

POLITICA ANTIMITĂ

**Ghidul de conformare
la politica antimită a
CN ROMARM SA**

Cuvânt înainte:

Dragă Coleg,

Performanța Companiei Naționale ROMARM e determinată de valoarea fiecăruia dintre noi.

Valorile noastre cele mai de preț precum: cinstea, onestitatea, respectul pentru oameni, transparența și integritatea trebuie transpuse în activitatea noastră zilnică indiferent de mediul și zona noastră de activitate, de relațiile pe care le avem cu clienții și furnizorii noștri de interacțiunea cu autoritățile guvernamentale și alți factori interesați.

De conduita personală depinde succesul companiei noastre. Nimic nu are prioritate mai mare decât a fi deschis, corect și onest.

Una din valorile noastre cheie este încrederea de care CN ROMARM SA se bucură din partea clienților și colaboratorilor noștri. Trebuie să depunem toți eforturi pentru a ne asigura că facem tot ce ne stă în putință pentru a proteja această valoare, pe care am construit-o în decursul multor ani de activitate în industria de apărare. Unul din modurile prin care putem face acest lucru este printr-o respectare strictă a tuturor legilor și reglementărilor.

Trebuie să ne angajăm cu toții în promovarea integrității în conformitate cu cele mai înalte standarde etice mai ales prin instrumente de prevenire și identificare a practicilor de corupție.

*Angajamentul nostru față de fenomenul de corupție are un caracter imperativ și strict: „**Toleranță zero față de mită și corupție**”.*

Suntem conștienți că ne desfășurăm activitatea în medii dificile și că ne confruntăm cu diferite culturi în care corupția este foarte răspândită, însă acest aspect nu poate fi folosit niciodată ca o scuză. Este esențial să ne asigurăm că personalul ROMARM și cei care lucrează în numele companiei noastre înțeleg responsabilitățile care le revin și au o conduită corespunzătoare valorilor noastre și politicilor noastre antimită și anticorupție.

După implementarea actelor normative privind prevenirea și combaterea mitei și corupției compania noastră și-a consolidat procedurile anti-corupție și continuă să le reexamineze și actualizeze în funcție de modificările survenite în legislație în decursul timpului. Acest lucru se efectuează nu doar pentru a respecta legile anti-mită și anticorupție, ci și pentru a ne proteja și a ne păstra angajamentul de a ne desfășura operațiunile corect, onest și deschis, în conformitate cu cele mai înalte standarde etice.

Corupția ar expune CN ROMARM, angajații și alte persoane care acționează în numele companiei noastre riscului de urmărire penală, de a primi amenzi, de a fi excluși de la ofertarea de contracte și alte sancțiuni, aspecte în contradicție totală cu tot ceea ce noi și marca noastră reprezentăm și ne dorim.

Respectându-ne valorile, ne asigurăm că Politica antimită a CN ROMARM nu constă doar în niște vorbe scrise pe o foaie de hartie, ci este o atitudine preluată de toți angajații noștri, indiferent de locul și de mediul în care activează, în activitatea lor profesională de zi cu zi.

Prin punerea în practică a acestor principii, valori și politici de către angajații companiei, vom continua să facem din ROMARM o companie de care să ne putem mandri.

Ghidul de conformare la Politica antimită a CN ROMARM oferă o prezentare detaliată a modului de aplicare a politicilor antimită și anticorupție ale companiei.

Ghidul a fost elaborat astfel încât să vă furnizeze, instrumentele și cunoștințele necesare care să vă ajute să puteți identifica și preveni practicile de mită și corupție.

Trebuie să adoptăm această Politică în cadrul companiei și intră în responsabilitatea noastră să o citim cu atenție și să ne familiarizăm cu conținutul său și cu îndrumările asociate, pentru a ne asigura fiecare dintre noi că ne înțelegem rolul și obligațiile cu privire la aceste aspecte deosebit de importante.

Responsabilitatea fiecărui angajat al CN ROMARM implică și angajamentul de a ne desfășura activitatea conform unor standarde de etică înalte. Politica de față a fost creată tocmai cu scopul de a ne sprijini să facem acest lucru.

Există câțiva pași importanți pe care trebuie să-i parcurgem ca să păstrăm standardele de integritate la un nivel înalt în activitatea noastră:

- *Să ne familiarizăm cu Politica antimită a companiei noastre;*
- *Să o aplicăm în situațiile cotidiene;*
- *Să încercăm în permanență să facem ceea ce este corect și legal;*
- *Să cerem ajutor dacă nu suntem siguri ce trebuie să facem.*

Este de notorietate expresia că: „Nu există o metodă corectă de a face ceva incorect”.

A acțiunea legitimă și cu integritate este o cerință esențială pentru toți angajații companiei precum și pentru cei care lucrează în numele companiei noastre dar și pentru clienții și partenerii noștri de afaceri.

Desfășurarea activității într-o manieră etică contribuie imens la reputația noastră bună și la succesul nostru continuu.

Trebuie să lucrăm împreună pentru a ne asigura că reputația companiei noastre rămâne în continuare impecabilă.

Cu stimă și respect,

*Director General
CN ROMARM SA
Gheorghe STOICA*

De ce este importantă această politică pentru tine și pentru activitatea pe care o desfășurăm?

Ghidul de conformare la politica antimită a CN ROMARM SA stabilește cerințele și procedurile impuse de politica companiei în vederea asigurării respectării legislației anticorupție și antimită aplicabile. Este extrem de important să analizezi cu atenție și să aderi la principiile indicate în această politică antimită din următoarele motive:

- Pentru a acționa în conformitate cu valorile CNR;
- Pentru a proteja reputația CNR;
- Pentru a demonstra angajamentul CNR față de comunitățile în care își desfășoară activitatea;
- Pentru a asigura respectarea tuturor legilor în domeniul anticorupție și antimită aplicabile CNR;
- Pentru a contribui la punerea în practică la nivel internațional a legislației anticorupție și antimită și pentru a crește nivelul de conștientizare în acest sens.

Ce trebuie să facem pentru a respecta Politica antimită și cum folosim acest ghid?

Fiecare persoană din Compania Națională ROMARM trebuie să respecte standarde de comportament care minimizează riscul de mită pentru companie. Toate interacțiunile noastre cu funcționari publici sau persoane private sau companii trebuie să fie deschise, transparente și desfășurate corespunzător, urmând procesele noastre de afaceri. Acest lucru va asigura faptul că nu va avea loc niciun act de mită sau corupție și va duce la evitarea oricărei aluzii sau sugestii că ne comportăm necorespunzător.

Pentru a asigura respectarea acestei politici, trebuie să reții următoarele reguli:

- Trebuie să participi la toate programele de formare obligatorii. CNR organizează anual programe de formare obligatorii pentru a se asigura că angajații săi înțeleg toate prevederile legislative anticorupție și antimită aplicabile și le respectă. Aceste programe de formare au fost elaborate de Structura Inspecție generală, Anticorupție împreună cu structura Juridică a companiei în vederea acoperirii anumitor riscuri specifice fiecărei regiuni. Este imperativ să participi la aceste programe de formare. În plus, CNR este în curs de a introduce o nouă modalitate de instruire în format electronic la care toți angajații trebuie să participe în mod periodic;

- Trebuie să luați măsuri rezonabile pentru a vă reasigura că agenția, intermediarul sau alt partener de afaceri cu care doriți să faceți afaceri este onest și se poate aștepta în mod rezonabil din partea acestuia să se abțină de la acte de mită;

- Trebuie să obții aprobare. Conform Politicii, anumite acțiuni – în special furnizarea de valori (bani) sau avantaje în beneficiul oficialităților guvernamentale – necesită aprobarea prealabilă scrisă de la consilierul juridic relevant și a responsabilului pentru conformitate. Utilizați întotdeauna canale comerciale aprobate pentru a efectua plăți –nu utilizați niciodată numerar sau conturi din străinătate;

- Dacă ai îndoieli, solicită îndrumare. Dacă vreodată nu ești sigur cum trebuie să reacționezi într-o situație sau dacă un anumit comportament poate fi nepotrivit sau poate contraveni acestei politici trebuie să soliciți întotdeauna îndrumare de la consilierul juridic relevant înainte de a întreprinde o acțiune.

- Trebuie să îți exprimi motivele de îngrijorare. În cazul în care observi un comportament care te îngrijorează sau care poate reprezenta o încălcare a politicii noastre antimită, trebuie să semnalezi imediat acest aspect consilierului juridic relevant și responsabilului de integritate. În acest fel permiți CNR să ia atitudine față de situația respectivă și să o corecteze, ideal înainte ca acesta să reprezinte o încălcare a legii sau un risc pentru reputația companiei. Acțiunile suspectate ca reprezentând o încălcare gravă a Politicii antimită, cum ar fi cele care implică persoane din conducerea CNR, sume semnificative de bani sau presupuse activități infracționale trebuie raportate imediat responsabilului cu integritatea.

Represaliile, în orice formă, împotriva cuiva care raportează un motiv de îngrijorare, sunt strict interzise.

Nu vei fi niciodată penalizat pentru că refuzi să dai mită. Niciun angajat nu va fi penalizat, fie prin evaluarea performanțelor sale, pierderea compensațiilor sau prin orice altă metodă pentru refuzul de a da mită. În același fel, performanța ta profesională nu va fi evaluată negativ în caz de întârziere sau pierderi financiare ca urmare a refuzului tău de a da mită. Totuși, elaborarea de planuri în avans face parte din evaluarea legitimă a performanțelor angajatului; prin urmare trebuie întotdeauna să îți faci planuri în avans, astfel încât să nu te afli în situația în care să fie nevoie să plătești mită pentru urgentarea soluționării unei solicitări.

Compania Națională ROMARM are o atitudine de „toleranță zero” pentru toate încălcările acestei politici. Toți angajații au obligația de a respecta standardele etice impuse de Politica antimită și trebuie să ia măsuri responsabile în vederea prevenirii încălcării acesteia. În cazul încălcării voluntare a politicii sau dacă nu vei înainta un raport atunci când ai cunoștințe de încălcarea Politicii antimită vei fi avertizat și/sau concediat.

Încălcările pot fi, de asemenea, raportate organelor abilitate și pot rezulta în inițierea unor proceduri de urmărire penală împotriva ta. Luarea sau darea de mită constituie o infracțiune pedepsită cu închisoare.

Exemplu practic: Un funcționar din zona financiară a companiei a fost rugat de managerul său să proceseze un transfer bancar de fonduri în contul personal al unei oficialități guvernamentale. Când acesta l-a întrebat pe manager care este scopul plății și dacă a primit aprobare de la structura juridică în vederea efectuării plății, managerul i-a răspuns că „nu este treaba lui”. Funcționarul și-a exprimat motivele de îngrijorare, dar managerul i-a spus că nu îl interesează ce spune politica antimită și că își va asuma pe deplin responsabilitatea în cazul în care vor exista probleme cu plata respectivă. Funcționarul departamentului financiar se teme că managerul va lua măsuri împotriva sa dacă raportează această situație.

Cum trebuie să procedeze: Funcționarul trebuie să raporteze imediat situația consilierului juridic relevant și responsabilului cu integritatea. Dacă acesta urmează instrucțiunile managerului și nu respectă politica antimită, ambii săvârșesc o încălcare a acesteia și posibil și a legii. CNR îl va proteja pe funcționar de orice repercusiune pe care o poate avea înaintarea raportului său cu bună credință.

Considerații generale:

Mita este văzută ca o formă de corupție aproape în toate țările lumii. Corupția a fost întotdeauna și va continua să fie un subiect care trebuie luat în considerare în contextual oricărei activități comerciale.

Lupta împotriva mitei și a corupției în general sunt unele dintre cele mai mari provocări pentru dezvoltarea societății și creșterea nivelului de trai la nivel mondial.

Consecințele corupției pot fi catastrofale pentru economie, infrastructură, sănătate, educație, calitate și siguranță.

Corupția atrage după sine fenomene precum sărăcia, lipsa hranei, apariția bolilor, delincvența și obstrucționează societatea și indivizii în a-și atinge scopurile. Corupția este una din cauzele principale care împiedică dezvoltarea economică și socială. Corupția denaturează statul de drept și principiile de bază pe care a fost înființată CN ROMARM.

Mita este un flagel ce a cuprins întreg mapamondul și are rădăcini înfipte adânc în istoria omenirii.

Datorită acestui fapt fenomenul dă naștere unor preocupări serioase de ordin politic, social, economic și moral. Mita distorsionează concurența, crește costurile afacerilor introduce incertitudini în tranzacțiile comerciale, crește costurile bunurilor și serviciilor și diminuează calitatea acestora, ceea ce poate duce la pierderi de vieți omenești și de bunuri, distruge încrederea în instituții și interferează cu funcționarea corectă și eficientă a piețelor, erodează justiția și subminează drepturile omului.

În ultimele două decenii, foarte multe țări au făcut eforturi la nivel național și internațional pentru a lupta împotriva mitei și a corupției. S-au semnat tratate și s-a îmbunătățit legislația astfel încât multe țări pot la momentul actual să condamne delictele legate de luarea și darea de mită. Guvernele au făcut progrese remarcabile în lupta împotriva mitei și a corupției prin acorduri internaționale cum sunt convenția privind combaterea mituirii agenților publici străini în tranzacțiile comerciale internaționale, adoptată de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică și Convenția Națiunilor Unite împotriva Corupției și prin legislații naționale proprii.

Lupta împotriva mitei și corupției a devenit prioritară, atât în România cât și în alte state europene.

Convenția OCDE împotriva mitei, Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, ratificată de Parlamentul României prin Legea nr. 365/2004, Codul Penal, Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cât și înființarea unor structuri specializate în lupta anticorupție, reprezintă modalități de abordare în vederea eradicării acestui flagel și atragerii răspunderii penale.

Odată cu adoptarea noului Cod penal s-au stabilit normele penale incidente în cazul răspunderii penale a persoanei juridice. Potrivit acestor prevederi, persoana juridică, cu excepția statului și a autorităților publice, răspunde penal pentru infracțiunile săvârșite în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice. Totodată, răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea penală a persoanei fizice care a contribuit la săvârșirea aceleiași fapte.

Cu toate acestea, mai este mult de lucru, doar legea nu este suficientă pentru a rezolva această problemă, iar răspunderea pentru a contribui proactiv la combaterea mitei revine organizațiilor, prin angajamentul conducerii de a crea o cultură a integrității, transparenței, deschiderii și conformității și a implementa un sistem de management anti-mită. Cultura promovată în interiorul organizațiilor este de o esențială importanță în ceea ce privește succesul sau eșecul unui sistem de management anti-mită.

Ca o măsură de prevenție în cadrul organizațiilor este implementarea Standardului SR ISO 37001/10.04.2017 care este identic cu standardul internațional ISO 37001/20016 – Sisteme de Management

Anti-mită. Standardul vine în completarea altor standarde ce privesc sistemele de management, precum ISO 9001, ISO 14001, ISO 22000, ISO 26000, ISO 31000, cât și ISO 19600.

La nivel organizational, mita afectează licitațiile și implementarea contractelor și sporește costurile și riscurile. O modalitate prin care organizațiile pot ajuta la rezolvarea acestei probleme este prin implementarea controalelor din cadrul managementului antimită, echivalente celor de calitate sau siguranță.

Respectarea tuturor legilor și reglementărilor aplicabile, inclusiv a legilor antimită și anticorupție, precum și a celor mai înalte standarde profesionale, morale și etice reprezintă o valoare esențială pentru CN ROMARM. Așteptarea este ca toți angajații să respecte litera și spiritual politicii antimită a companiei.

Mai mult, o politică corporatistă antimită și anticorupție, pe cât de cuprinzătoare ar putea să fie, nu va acoperi niciodată toate activitățile posibile și nici nu va lua în considerare toți factorii relevanți.

Aționarea în fiecare moment în conformitate cu standardele etice și morale general acceptate este o cerință cheie pentru cei care lucrează pentru sau colaborează cu CN ROMARM.

CN ROMARM se angajează să respecte standardele de conduită definite de România și Uniunea Europeană precum și legile împotriva corupției și a spălării banilor din toate țările în care operează.

Legislație relevantă:

Legile antimită pot varia de la o țară la alta și este foarte important ca toți angajații să cunoască și să respecte legile antimită din țările în care își desfășoară activitatea.

Printre legile și reglementările antimită și anticorupție internaționale se numără: Legea privind Practicile de Corupție în Străinătate (FCPA) a S.U.A., Legea antimită din Regatul Unit (UKBA) și legile și reglementările antimită și anticorupție ale altor țări în care Compania își desfășoară sau intenționează să își desfășoare activitatea, indiferent de practicile, obiceiurile sau condițiile de concurență locale.

Pe plan național printre legile și reglementările privind integritatea, antimita și anticorupția se numără: Legea 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de

afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare, OUG nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, Legea nr. 251/2004 privind unele măsuri referitoare la bunurile primite cu titlu gratuit cu prilejul unor acțiuni de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției, OUG 74/2013 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea și reorganizarea activității ANAF, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative aprobată prin Legea 144/2014, HG Nr. 520/2013 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Administrare Fiscală, Legea nr. 61/2013 privind organizarea și funcționarea Departamentului pentru lupta antifraudă, cu modificările și completările ulterioare – DLAF, HG nr. 738/2011 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare al Departamentului pentru lupta antifraudă-DLAF, Legea nr. 18/2008 pentru aderarea României la Acordul de cooperare dintre Comunitatea Europeană și statele sale membre, pe de o parte, și Confederația Elvețiană, pe de altă parte, în vederea combaterii fraudei și a oricărei alte activități ilegale în detrimentul intereselor financiare ale acestora, semnat la Luxemburg pe 26 octombrie 2004, OUG nr. 123/2007 privind unele măsuri pentru consolidarea cooperării judiciare cu statele membre ale Uniunii Europene, cu modificările și completările ulterioare, HG nr. 875/2011 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor OUG nr. 66/2011, HG nr. 583/2016 privind aprobarea Strategiei naționale anticorupție pe perioada 2016 -2020, a seturilor de indicatori de performanță, a riscurilor asociate obiectivelor și măsurilor din strategie și a surselor de verificare, a inventarului măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției, a indicatorilor de evaluare, precum și a standardelor de publicare a informațiilor de interes public și Codul penal.

Fapte definite ca infracțiuni de corupție în Codul Penal:

Capitolul I, Titlul V din Codul penal incriminează ca infracțiuni de corupție următoarele:

- Luarea de mită (Art. 289)

(1) Fapta funcționarului public care, direct ori indirect, pentru sine sau pentru altul, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică ori de a exercita profesia sau activitatea în executarea căreia a săvârșit fapta.

(2) Fapta prevăzută în alin. (1), săvârșită de una dintre persoanele prevăzute în art. 175 alin. (2), constituie infracțiune numai când este comisă în legătură cu neîndeplinirea, întârzierea îndeplinirii unui act privitor la

îndatoririle sale legale sau în legătură cu efectuarea unui act contrar acestor îndatoriri.

(3) Banii, valorile sau orice alte bunuri primite sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.

- Darea de mită (Art. 290)

(1) Promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, în condițiile arătate în art. 289, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

(2) Fapta prevăzută în alin. (1) nu constituie infracțiune atunci când mituitorul a fost constrâns prin orice mijloace de către cel care a luat mita.

(3) Mituitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta.

(4) Banii, valorile sau orice alte bunuri date se restituie persoanei care le-a dat, dacă acestea au fost date în cazul prevăzut în alin. (2) sau date după denunțul prevăzut în alin. (3).

(5) Banii, valorile sau orice alte bunuri oferite sau date sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.

- Traficul de influență (Art. 291)

(1) Pretinderea, primirea ori acceptarea promisiunii de bani sau alte foloase, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, săvârșită de către o persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public și care promite că îl va determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

(2) Banii, valorile sau orice alte bunuri primite sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.

- Cumpărarea de influență (Art. 292)

1) Promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, pentru sine sau pentru altul, direct ori indirect, unei persoane care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public, (pentru a-l determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri, se

pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Făptuitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta.

(3) Banii, valorile sau orice alte bunuri se restituie persoanei care le-a dat, dacă au fost date după denunțul prevăzut în alin. (2).

(4) Banii, valorile sau orice alte bunuri date sau oferite sunt supuse confiscării, iar dacă acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.

- Tentativa (Art. 32)

(1) Tentativa constă în punerea în executare a intenției de a săvârși infracțiunea, executare care a fost însă întreruptă sau nu și-a produs efectul.

(2) Nu există tentativă atunci când imposibilitatea de consumare a infracțiunii este consecința modului cum a fost concepută executarea.

- Pedepsirea tentativei (Art. 33)

(1) Tentativa se pedepsește numai când legea prevede în mod expres aceasta.

(2) Tentativa se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea consumată, ale cărei limite se reduc la jumătate. Când pentru infracțiunea consumată legea prevede pedeapsa detențiunii pe viață, iar instanța s-ar orienta spre aceasta, tentativa se sancționează cu pedeapsa închisorii de la 10 la 20 de ani.

- Desistarea și împiedicarea producerii rezultatului (Art. 34)

(1) Nu se pedepsește autorul care, înainte de descoperirea faptei, s-a desistat ori a încunoștințat autoritățile de comiterea acesteia, astfel încât consumarea să poată fi împiedicată, sau a împiedicat el însuși consumarea infracțiunii.

(2) Dacă actele îndeplinite până în momentul desistării sau împiedicării producerii rezultatului constituie o altă infracțiune, se aplică pedeapsa pentru această infracțiune.

- Dispoziții generale (Art. 135)

Condițiile răspunderii penale a persoanei juridice

(1) Persoana juridică, cu excepția statului și a autorităților publice, răspunde penal pentru infracțiunile săvârșite în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice.

(2) Instituțiile publice nu răspund penal pentru infracțiunile săvârșite în exercitarea unei activități ce nu poate face obiectul domeniului privat.

(3) Răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea penală a persoanei fizice care a contribuit la săvârșirea aceleiași fapte.

- Pedepsele aplicabile persoanei juridice (Art. 136)

(1) Pedepsele aplicabile persoanei juridice sunt principale și complementare.

(2) Pedeapsa principală este amenda.

(3) Pedepsele complementare sunt:

a) dizolvarea persoanei juridice;

b) suspendarea activității sau a uneia dintre activitățile persoanei juridice pe o durată de la 3 luni la 3 ani;

c) închiderea unor puncte de lucru ale persoanei juridice pe o durată de la 3 luni la 3 ani;

d) interzicerea de a participa la procedurile de achiziții publice pe o durată de la unu la 3 ani;

e) plasarea sub supraveghere judiciară;

f) afișarea sau publicarea hotărârii de condamnare.

- Legea penală (Art. 173)

Prin lege penală se înțelege orice dispoziție cu caracter penal cuprinsă în legi organice, ordonanțe de urgență sau alte acte normative care la data adoptării lor aveau putere de lege.

- Săvârșirea unei infracțiuni (Art. 174)

Prin săvârșirea unei infracțiuni sau comiterea unei infracțiuni se înțelege săvârșirea oricăreia dintre faptele pe care legea le pedepsește ca infracțiune consumată sau ca tentativă, precum și participarea la comiterea acestora în calitate de coautor, instigator sau complice.

- Funcționar public (Art. 175)

(1) Funcționar public, în sensul legii penale, este persoana care, cu titlu permanent sau temporar, cu sau fără o remunerație:

a) exercită atribuții și responsabilități, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor puterii legislative, executive sau judecătorești;

b) exercită o funcție de demnitate publică sau o funcție publică de orice natură;

c) exercită, singură sau împreună cu alte persoane, în cadrul unei regii autonome, al altui operator economic sau al unei persoane juridice cu capital integral sau majoritar de stat, atribuții legate de realizarea obiectului de activitate al acesteia.

- Dispoziții generale (Art. 15)

Trăsăturile esențiale ale infracțiunii

(1) Infracțiunea este fapta prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o.

(2) Infracțiunea este singurul temei al răspunderii penale.

-Vinovăția (Art. 16)

(1) Fapta constituie infracțiune numai dacă a fost săvârșită cu forma de vinovăție cerută de legea penală.

(2) Vinovăție există când fapta este comisă cu intenție, din culpă sau cu intenție depășită.

(3) Fapta este săvârșită cu intenție când făptuitorul:

a) prevede rezultatul faptei sale, urmărind producerea lui prin săvârșirea acelei fapte;

b) prevede rezultatul faptei sale și, deși nu-l urmărește, acceptă posibilitatea producerii lui.

(4) Fapta este săvârșită din culpă, când făptuitorul:

a) prevede rezultatul faptei sale, dar nu-l acceptă, socotind fără temei că el nu se va produce;

b) nu prevede rezultatul faptei sale, deși trebuia și putea să îl prevadă.

(5) Există intenție depășită când fapta constând într-o acțiune sau inacțiune intenționată produce un rezultat mai grav, care se datorează culpei făptuitorului.

(6) Fapta constând într-o acțiune sau inacțiune constituie infracțiune când este săvârșită cu intenție.

Fapta comisă din culpă constituie infracțiune numai când legea o prevede în mod expres.

- Săvârșirea infracțiunii comise prin omisiune (Art. 17)

Infracțiunea comisivă care presupune producerea unui rezultat se consideră săvârșită și prin omisiune, când:

- a) există o obligație legală sau contractuală de a acționa;
- b) autorul omisiunii, printr-o acțiune sau inacțiune anterioară, a creat pentru valoarea socială protejată o stare de pericol care a înlesnit producerea rezultatului.

- Deturnarea licitațiilor publice (Art. 246)

Fapta de a îndepărta, prin constrângere sau corupere, un participant de la o licitație publică ori înțelegerea între participanți pentru a denatura prețul de adjudecare se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

- Sancționarea tentativei (Art. 248)

Tentativa la infracțiunile prevăzute în art. 239 alin. (1), art. 241 și art. 244-247 se pedepsește.

- Frauda informatică (Art. 249)

Introducerea, modificarea sau ștergerea de date informatice, restricționarea accesului la aceste date ori împiedicarea în orice mod a funcționării unui sistem informatic, în scopul de a obține un beneficiu material pentru sine sau pentru altul, dacă s-a cauzat o pagubă unei persoane, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

- Efectuarea de operațiuni financiare în mod fraudulos (Art. 250)

(1) Efectuarea unei operațiuni de retragere de numerar, încărcare sau descărcare a unui instrument de monedă electronică ori de transfer de fonduri, prin utilizarea, fără consimțământul titularului, a unui instrument de plată electronică sau a datelor de identificare care permit utilizarea acestuia, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează efectuarea uneia dintre operațiunile prevăzute în alin. (1), prin utilizarea neautorizată a oricăror date de identificare sau prin utilizarea de date de identificare fictive.

(3) Transmiterea neautorizată către altă persoană a oricăror date de identificare, în vederea efectuării uneia dintre operațiunile prevăzute în alin. (1), se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

- Acceptarea operațiunilor financiare efectuate în mod fraudulos (Art. 251)

(1) Acceptarea unei operațiuni de retragere de numerar, încărcare sau descărcare a unui instrument de monedă electronică ori de transfer de fonduri, cunoscând că este efectuată prin folosirea unui instrument de plată electronică falsificat sau utilizat fără consimțământul titularului său, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează acceptarea uneia dintre operațiunile prevăzute în alin. (1), cunoscând că este efectuată prin utilizarea neautorizată a oricăror date de identificare sau prin utilizarea de date de identificare fictive.

- Sancționarea tentativei (Art. 252)

Tentativa la infracțiunile prevăzute în prezentul capitol se pedepsește.

- Tăinuirea (Art. 270)

(1) Primirea, dobândirea, transformarea ori înlesnirea valorificării unui bun, de către o persoană care fie a cunoscut, fie a prevăzut din împrejurările concrete că acesta provine din săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, chiar fără a cunoaște natura acesteia, se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani sau cu amendă.

(2) Pedepsa aplicată tăinuitorului nu poate fi mai mare decât pedeapsa prevăzută de lege pentru fapta săvârșită de autor.

(3) Tăinuirea săvârșită de un membru de familie nu se pedepsește.

- Abuzul în serviciu (Art. 297)

(1) Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, nu îndeplinește un act sau îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică.*)

- Neglijența în serviciu (Art. 298)

Încălcarea din culpă de către un funcționar public a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă prin aceasta se cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.

- Uzurparea funcției (Art. 300)

Fapta funcționarului public care, în timpul serviciului, îndeplinește un act ce nu intră în atribuțiile sale, dacă prin aceasta s-a produs una dintre urmările prevăzute în art. 297, se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani sau cu amendă.

- Folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane (Art. 301)

(1) Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act prin care s-a obținut un folos patrimonial pentru sine, pentru soțul său, pentru o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică pe o perioadă de 3 ani.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică în cazurile în care actul sau decizia se referă la următoarele situații:

- a) emiterea, aprobarea sau adoptarea actelor normative;
- b) exercitarea unui drept recunoscut de lege sau în îndeplinirea unei obligații impuse de lege, cu respectarea condițiilor și limitelor prevăzute de aceasta.

- Obținerea ilegală de fonduri (Art. 306)

(1) Folosirea ori prezentarea de documente sau date false, inexacte ori incomplete, pentru primirea aprobărilor sau garanțiilor necesare acordării finanțărilor obținute sau garantate din fonduri publice, dacă are ca rezultat obținerea pe nedrept a acestor fonduri, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

(2) Tentativa se pedepsește.

- Deturnarea de fonduri (Art. 307)

(1) Schimbarea destinației fondurilor bănești ori a resurselor materiale alocate unei autorități publice sau instituții publice, fără respectarea prevederilor legale, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează și schimbarea, fără respectarea prevederilor legale, a destinației fondurilor provenite din finanțările obținute sau garantate din fonduri publice.

(3) Tentativa se pedepsește.

- Falsificarea de titluri de credit sau instrumente de plată (Art. 311)

(1) Falsificarea de titluri de credit, titluri sau instrumente pentru efectuarea plăților sau a oricăror altor titluri ori valori asemănătoare se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Dacă fapta prevăzută în alin. (1) privește un instrument de plată electronică, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(3) Tentativa se pedepsește.

- Falsul material în înscrisuri oficiale (Art. 320)

(1) Falsificarea unui înscris oficial, prin contrafacerea scrierii ori a subscrierii sau prin alterarea lui în orice mod, de natură să producă consecințe juridice, se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 3 ani.

(2) Falsul prevăzut în alin. (1), săvârșit de un funcționar public în exercițiul atribuțiilor de serviciu, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(3) Sunt asimilate înscrisurilor oficiale biletele, tichetele sau orice alte imprimare producătoare de consecințe juridice.

(4) Tentativa se pedepsește.

- Falsul intelectual (Art. 321)

(1) Falsificarea unui înscris oficial cu prilejul întocmirii acestuia, de către un funcționar public aflat în exercitarea atribuțiilor de serviciu, prin atestarea unor fapte sau împrejurări necorespunzătoare adevărului ori prin omisiunea cu știință de a insera unele date sau împrejurări, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

(2) Tentativa se pedepsește.

- Falsul în înscrisuri sub semnătură privată (Art. 322)

(1) Falsificarea unui înscris sub semnătură privată prin vreunul dintre modurile prevăzute în art. 320 sau art. 321, dacă făptuitorul folosește înscrisul falsificat ori îl încredințează altei persoane spre folosire, în vederea producerii unei consecințe juridice, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

(2) Tentativa se pedepsește.

- Uzul de fals (Art. 323)

Folosirea unui înscris oficial ori sub semnătură privată, cunoscând că este fals, în vederea producerii unei consecințe juridice, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă, când înscrisul este oficial, și cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă, când înscrisul este sub semnătură privată.

- Omisiunea sesizării (Art. 267)

(1) Funcționarul public care, luând cunoștință de săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală în legătură cu serviciul în cadrul căruia își îndeplinește sarcinile, omite sesizarea de îndată a organelor de urmărire penală se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.

(2) Când fapta este săvârșită din culpă, pedeapsa este închisoarea de la 3 luni la un an sau amenda.

Fapte definite ca infracțiuni de corupție în Legea 78/2000 privind prevenirea, descoperire și sancționarea faptelor de corupție:

- Dispoziții generale (Art. 1)

(1) Prezenta lege instituie măsuri de prevenire, descoperire și sancționare a faptelor de corupție și se aplică următoarelor persoane:

- a) care exercită o funcție publică, indiferent de modul în care au fost investite, în cadrul autorităților publice sau instituțiilor publice;
- b) care îndeplinesc, permanent sau temporar, potrivit legii, o funcție sau o însărcinare, în măsura în care participă la luarea deciziilor sau le pot influența, în cadrul serviciilor publice, regiilor autonome, societăților comerciale, companiilor naționale, societăților naționale, unităților cooperatiste sau al altor agenți economici;

- c) care exercită atribuții de control, potrivit legii;
- d) care acordă asistența specializată unităților prevăzute la lit. a) și b), în măsura în care participă la luarea deciziilor sau le pot influența;
- e) care, indiferent de calitatea lor, realizează, controlează sau acordă asistența specializată, în măsura în care participă la luarea deciziilor sau le pot influența, cu privire la: operațiuni care antrenează circulația de capital, operațiuni de bancă, de schimb valutar sau de credit, operațiuni de plasament, în burse, în asigurări, în plasament mutual ori privitor la conturile bancare și cele asimilate acestora, tranzacții comerciale interne și internaționale;
- f) care dețin o funcție de conducere într-un partid sau într-o formațiune politică, într-un sindicat, într-o organizație patronală ori într-o asociație fără scop lucrativ sau fundație;

alte persoane fizice decât cele prevăzute la lit. a)-f), în condițiile prevăzute de lege.

- Infrațiuni asimilate infracțiunilor de corupție:

- (Art. 10)

Constituie infracțiuni și se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi următoarele fapte, dacă sunt săvârșite în scopul obținerii pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri sau alte foloase necuvenite:

- a) stabilirea, cu intenție, a unei valori diminuate, față de valoarea comercială reală, a bunurilor aparținând operatorilor economici la care statul sau o autoritate a administrației publice locale este acționar, comisă în cadrul acțiunii de privatizare ori de executare silită, de reorganizare sau lichidare judiciară ori cu ocazia unei operațiuni comerciale, ori a bunurilor aparținând autorității publice sau instituțiilor publice, în cadrul unei acțiuni de vânzare a acestora sau de executare silită, săvârșită de cei care au atribuții de conducere, de administrare, de gestionare, de executare silită, de reorganizare ori lichidare judiciară;
- b) acordarea de subvenții cu încălcarea legii sau neurmărirea, conform legii, a respectării destinației subvențiilor;
- c) utilizarea subvențiilor în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate, precum și utilizarea în

alte scopuri a creditelor garantate din fonduri publice sau care urmează să fie rambursate din fonduri publice.

- (Art. 11)

(1) Fapta persoanei care, având sarcina de a supraveghea, a controla, a reorganiza sau a lichida un operator economic privat, îndeplinește pentru acesta vreo însărcinare, intermediază ori înlesnește efectuarea unor operațiuni comerciale sau financiare ori participă cu capital la un asemenea operator economic, dacă fapta este de natură a-i aduce direct sau indirect un folos necuvenit, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la un an la 5 ani și interzicerea unor drepturi.

(2) Dacă fapta prevăzută la alin. (1) a fost săvârșită într-un interval de 5 ani de la încetarea însărcinării, pedeapsa este închisoare de la 6 luni la 3 ani sau amendă.

- (Art. 12)

Sunt pedepsite cu închisoarea de la 1 la 5 ani următoarele fapte, dacă sunt săvârșite în scopul obținerii pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri ori alte foloase necuvenite:

a) efectuarea de operațiuni financiare, ca acte de comerț, incompatibile cu funcția, atribuția sau însărcinarea pe care o îndeplinește o persoană ori încheierea de tranzacții financiare, utilizând informațiile obținute în virtutea funcției, atribuției sau însărcinării sale;

b) folosirea, în orice mod, direct sau indirect, de informații ce nu sunt destinate publicității ori permiterea accesului unor persoane neautorizate la aceste informații.

- (Art. 13)

Fapta persoanei care îndeplinește o funcție de conducere într-un partid, într-un sindicat sau patronat ori în cadrul unei persoane juridice fără scop patrimonial, de a folosi influența ori autoritatea sa în scopul obținerii pentru sine ori pentru altul de bani, bunuri sau alte foloase necuvenite, se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani.

- (Art. 13¹)

În cazul infracțiunii de șantaj, prevăzută de art. 207 din Codul penal, în care este implicată o persoană dintre cele prevăzute la art. 1, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu o treime.

- (Art. 13²)

În cazul infracțiunilor de abuz în serviciu sau de uzurpare a funcției, dacă funcționarul public a obținut pentru sine ori pentru altul un folos necuvenit, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu o treime.

- (Art. 15)

Tentativa la infracțiunile prevăzute în prezenta secțiune se pedepsește.

- (Art. 16)

Dacă faptele prevăzute în prezenta secțiune constituie, potrivit Codului penal sau unor legi speciale, infracțiuni mai

grave, acestea se pedepsesc în condițiile și cu sancțiunile stabilite în aceste legi.

- (Art. 18¹)

(1) Folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea unor drepturi.

2) Cu pedeapsa prevăzută la alin. (1) se sancționează omisiunea de a furniza, cu știință, datele cerute potrivit legii pentru obținerea de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept a acestor fonduri.

(3) Dacă faptele prevăzute la alin. (1) și (2) au produs consecințe deosebit de grave, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu jumătate.

- (Art. 18²)

(1) Schimbarea, fără respectarea prevederilor legale, a destinației fondurilor obținute din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei se pedepsește cu închisoare de la un an la Schimbarea, fără respectarea prevederilor legale, a destinației unui folos legal obținut, dacă fapta are ca rezultat diminuarea 5 ani și interzicerea unor drepturi.

2) ilegală a resurselor din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, se sancționează cu pedeapsa prevăzută la alin. (1).

3) Dacă faptele prevăzute la alin. (1) și (2) au produs consecințe deosebit de grave, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu jumătate.

- (Art. 18⁴)

Tentativa infracțiunilor prevăzute la art. 18¹-18³ se pedepsește.

- (Art. 18⁵)

Încălcarea din culpă de către directorul, administratorul sau persoana cu atribuții de decizie ori de control în cadrul unui operator economic a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau îndeplinirea ei defectuoasă, dacă fapta a avut ca rezultat săvârșirea de către o persoană care se află în subordinea sa și care a acționat în numele acelui operator economic a uneia dintre infracțiunile prevăzute la art. 18¹ - 18³ sau săvârșirea unei infracțiuni de corupție ori de spălare a banilor în legătură cu fondurile Uniunii Europene, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

Dispozitii speciale privind descoperirea și urmarirea infracțiunilor

- (Art. 23)

(1) Persoanele cu atribuții de control sunt obligate sa instiinteze organul de urmărire penală sau, după caz, organul de constatare a săvârșirii infracțiunilor, abilitat de lege, cu privire la orice date din care rezultă indicii că s-a efectuat o operațiune sau un act ilicit ce poate atrage răspunderea penală, potrivit prezentei legi.

(2) Persoanele cu atribuții de control sunt obligate, în cursul efectuării actului de control, să procedeze la asigurarea și conservarea urmelor infracțiunii, a corpurilor delictive și a oricăror mijloace de probă ce pot servi organelor de urmărire penală.

- (Art. 24)

Persoanele prevăzute la art. 1 lit. e), care cunosc operațiuni ce antrenează circulația de capitaluri sau alte activități, prevăzute la art. 1, privind sume de bani, bunuri sau alte valori ce se presupune că provin din infracțiuni de corupție sau asimilate acestora ori din infracțiuni ce au legătură cu acestea, au obligația să sesizeze organele de urmărire penală sau, după caz, organele de constatare a săvârșirii infracțiunii ori organele de control, abilitate de lege.

- (Art. 25)

(1) Îndeplinirea cu buna-credință a obligațiilor prevăzute la art. 23 și 24 nu constituie o încălcare a secretului profesional sau bancar și nu atrage răspunderea penală, civilă sau disciplinară.

(2) Dispozițiile prevăzute la alin. (1) se aplică chiar dacă cercetarea sau judecarea faptelor semnalate a condus la neînceperea sau încetarea urmăririi penale ori la achitare.

(4) Neîndeplinirea cu rea-credință a obligațiilor prevăzute la art. 23 și 24 constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă.

(5) Dacă fapta prevăzută la alin. (4) a fost săvârșită din culpă, pedeapsa este închisoarea de la 3 luni la 2 ani sau amenda.

Definiții și noțiuni generale privind corupția:

Definiția juridică (drept penal) – corupția reprezintă acele fapte limitative reglementate de lege, precum luarea și darea de mită, primirea de foloase necuvenite, traficul de influență etc.; constituie activitățile ilicite desfășurate în scopul obținerii de avantaje materiale sau morale, a unor poziții sociale sau politice înalte. Corupția cuprinde încălcarea normelor referitoare la îndatoririle functionarului public, precum și neîndeplinirea obligațiilor legale de către agenții economici, având un grad sporit de pericolozitate socială, cu profunde consecințe negative asupra întregului sistem social.

Corupția poate fi:

- corupție profesională, economică sau criminalitate economico-financiară sau de afaceri,
- corupție politică, ce include diferite activități cum ar fi finanțarea ilegală a campaniilor electorale, promovarea cu precădere în funcții guvernamentale a unor persoane numai pe criterii politice.

Definiția conform DEX 1998 - corupție, corupții, s.f. 1. Stare de abatere de la moralitate, de la cinste, de la datorie.

Definiția după Transparency International - corupția este folosirea abuzivă a puterii publice încredințate, pentru obținerea de beneficii personale. Nu este vorba doar de beneficiile de natura financiară, ci și de avantajele de orice altă natură.

Definiția conform ONU (din Codul de Conduita al Celor Imputerniciți cu Executarea Legii) – corupția reprezintă comiterea sau omisiunea îndeplinirii unui act ce ține de îndatoririle lor sau e în legătura cu acestea, ca răspuns la oferirea de mită, promisiuni, stimulente materiale cerute sau acceptate, ori îndeplinirea necorespunzătoare a acestora; (din Programul Global împotriva corupției) - esența fenomenului corupției constă în abuzul de putere săvârșit în scopul obținerii unui profit personal, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, în sectorul public sau în sectorul privat.

Convenția ONU împotriva corupției obligă statele membre să prevadă ca infracțiuni următoarele: corupția, traficul de influență, abuzul de funcție, îmbogățirea ilicită (inclusiv din sectorul privat), spălarea produsului infracțiunii, tăinuirea, obstrucționarea bunei funcționări a justiției. Convenția mai obliga la incriminarea faptelor de corupție comise de persoanele juridice și a faptelor de participație și pregătire ori tentativa a unor asemenea infracțiuni.

Definiția după United Nations Development Programme (Strategia Fighting Corruption to Improve Governance 1998) - corupția este abuzul de putere publică, funcție sau autoritate pentru beneficiu privat – prin mită, șantaj, trafic de influență, bani „murdari” sau delapidare.

Definiția după Fondul Monetar Internațional - corupția reprezintă abuzul de putere publică sau încredere, pentru beneficiu privat.

Definiția după Grupul de experți pentru corupție al INTERPOL - corupția este fapta ce duce la îndeplinirea sau neîndeplinirea unui act de către indivizi sau organizații publice sau private, prin încălcarea legii și încrederii pentru profit sau beneficiu.

Definiția în accepțiunea Consiliul Europei (Convenția civilă privind corupția) - corupția reprezintă faptul de a solicita, de a oferi, de a da sau de a accepta, direct ori indirect, un comision ilicit sau un alt avantaj necuvenit ori promisiunea unui astfel de avantaj necuvenit care afectează exercițiul normal al unei funcțiuni sau comportamentul cerut beneficiarului comisionului ilicit sau avantajului necuvenit ori promisiunii unui astfel de avantaj necuvenit.

Corupția include activități precum darea de mită, șantajul și oferirea de stimulente, traficul și cumpărarea de influență, primirea de foloase necuvenite, conflictul de interese.

Definiții și noțiuni generale privind mita:

Definiția juridică (drept penal):

Luarea de mită este o infracțiune ce constă în fapta funcționarului (în sens larg, de angajat în instituții publice) care, direct sau indirect, pretinde sau primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin, ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase sau nu o respinge, în scopul de a îndeplini, a nu îndeplini ori a întârzia îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu sau în scopul de a face un act contrar acestor îndatoriri;

Darea de mita este o infracțiune ce constă în fapta unei persoane fizice sau juridice de a promite, de a oferi, de a da, direct sau indirect, bani sau alte foloase unui funcționar în scopul de a îndeplini, a nu îndeplini ori a întârzia îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle de serviciu, sau în scopul de a face un act contrar acestor îndatoriri.

Definiția conform DEX - Mită, mite, s.f. Sumă de bani sau obiecte date ori promise unei persoane, cu scopul de a o determina să-și încalce obligațiile de serviciu sau să le îndeplinească mai conștiincios; șperț, șpagă – din sl. **mito**.

Definiția conform standardului SR ISO 37001 Sisteme de Management anti-mită: - Mituirea reprezintă oferirea, promiterea, darea, acceptarea sau solicitarea unui avantaj necuvenit de orice valoare (care ar putea fi financiar sau nefinanciar), direct sau indirect și independent de locație (locații), prin violarea legislației aplicabile, ca o îndemnare sau recompensare a unei persoane pentru a acționa sau a nu acționa în legătură cu performanța îndeplinirii sarcinilor acestei persoane.

Chiar dacă o mită e refuzată sau nu are efectul scontat, reprezintă tot mită.

Sintetizând trebuie să reținem că: *Mita este promiterea, oferirea, efectuarea, solicitarea sau acceptarea, fie direct sau printr-o terță parte, oricărui avantaj, în mod intenționat, pentru a induce sau pentru a răsplăti, comportamentul neadecvat (ilegal, imoral sau o încălcare de reponsabilități) al unui funcționar sau al unei persoane pentru a obține un beneficiu de afaceri sau un alt beneficiu necuvenit.*

Avantajele pot fi de ordin financiar sau nefinanciar și pot include, fără a se limita la, după cum urmează: bani, cadouri scumpe și elemente de ospitalitate excesive, vacanțe, divertisment, împrumuturi, contracte de consultanță, donații (inclusive donații caritabile), contracte de muncă, prime de afaceri, tratament preferențial, servicii, comisioane ilicite sau de oportunități de investiție, informații confidențiale, mese sau forme de protocol, credite, reduceri, rambursarea de cheltuieli de călătorie, orice alt avantaj sau beneficiu care are ca scop, sau este perceput ca prezentând valoare pentru beneficiar sau pentru altă persoană (de ex. o rudă sau un prieten al beneficiarului).

Noțiuni esențiale pentru a înțelege domeniul de aplicare al politicii:

Șantajul (definiții):

Definiția juridică (drept penal) - șantajul este o infracțiune prevăzută în Codul Penal, care constă în fapta de a constrânge o persoană, prin violență sau amenințare, să dea, să facă, să nu facă sau să sufere ceva, dacă fapta este comisă spre a dobândi în mod injust un folos, pentru sine sau pentru altul. Când constrângerea constă în amenințarea cu darea în vileag a unei fapte reale sau imaginare compromițătoare pentru persoana amenințată, pentru soțul acesteia sau pentru o rudă apropiată, pedeapsa este mai aspră.

Definiția conform DEX - ȘANTĂJ, șantaje, s. n. (Jur.) Infracțiune care constă în fapta de a constrânge o persoană, prin violență sau prin amenințare, să dea, să facă, să nu facă ori să sufere ceva, cu scopul de a dobândi un folos pentru sine ori pentru altul. ♦ Mijloc întrebuințat în acest scop. [Pl. și: șantajuri] – Din fr. **chantage**.

Stimulent (definiție):

Stimulent – două părți cad de acord ca o parte a câștigului din vânzări sau o parte din profituri să fie acordată, scăzută sau oferită ca stimulent cumpărătorului, în mod inadecvat, în schimbul încheierii tranzacției.

Trafic de influență (definiții):

Definiția juridică (drept penal) - traficul de influență este infracțiunea prin care, o persoană denumită promitent, care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public, pretinde bani sau alte foloase de la o persoana fizică sau juridică, pentru a-i rezolva o problema prin convingerea functionarului public să facă ori să nu facă un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu.

Definiția conform DEX - *a face trafic de influență* = a trage foloase ilicite din influența pe care cineva o are asupra cuiva, din trecerea de care se bucură pe lângă cineva.

Sintetizând trebuie să reținem că: *traficul de influență reprezintă acordarea de avantaje necuvenite unei persoane pentru a face persoana respectivă să influențeze acțiunile sau îndatoririle unui terț.*

Cumpărarea de influență (definiție):

Cumpărarea de influență este o infracțiune de corupție constând în promisiunea, oferirea sau darea de bani sau alte bunuri unei alte persoane care are influență sau lasă să creadă că are influență asupra unui funcționar public, cu scopul de a-l determina pe acesta să facă ori să nu facă un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu sau de a influența o decizie a acestuia.

Primirea de foloase necuvenite (definiție):

Definiția juridică (drept penal) - **primirea de foloase necuvenite** reprezintă primirea de către un funcționar, direct sau indirect, de bani ori alte foloase, după ce a îndeplinit un act în virtutea funcției sale și la care era obligat în temeiul acesteia.

Primirea de foloase necuvenite se deosebește de luarea de mită prin aceea că foloasele se dau ulterior îndeplinirii actului și nu au condiționat emiterea lui, fiind un spor nelegal la salariu pentru activitatea lui.

Conflictul de interese (definiții):

Definiția juridică (drept penal) – conflictul de interese este o infracțiune ce consta în fapta funcționarului

public care, în exercițiul atribuțiilor de serviciu, îndeplinește un act ori participă la luarea unei decizii prin care s-a realizat, direct sau indirect, un folos material pentru sine, soțul sau, o ruda ori un afin până la gradul II inclusiv, sau pentru o alta persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale ori de muncă în ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de servicii sau foloase de orice natură.

Definiția conform recomandării 10/ 2000 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei - Conflictul de interese apare atunci când funcționarul public are un interes personal care influențează sau pare să influențeze îndeplinirea atribuțiilor sale oficiale cu imparțialitate și obiectivitate. Interesele private ale funcționarului public pot include un beneficiu pentru sine sau pentru familia sa, pentru rudele sale apropiate, pentru prieteni, pentru persoane sau organizații cu care funcționarul public a avut relații politice sau de afaceri. Interesul personal se poate referi și la orice datorii pe care funcționarul public le are față de persoanele enumerate mai sus.

Tănuirea (definiții):

Definiția juridică (drept penal) - tănuirea este o infracțiune care constă în primirea, dobândirea sau transformarea unui bun ori înlesnirea valorificării acestuia, cunoscând că bunul provine din săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, dacă prin aceasta s-a urmărit obținerea, pentru sine ori pentru altul, a unui folos material.

Definiția conform DEX - tănuire, *tănuiri*, s. f. Acțiunea de *a tănu* și rezultatul ei; înțelegere ascunsă; sfat ținut în taină. ♦ Infracțiune care constă în primirea sau transferarea unui bun sau în înlesnirea valorificării acestuia, cunoscând faptul că bunul respectiv provine dintr-o acțiune sancționată de legea penală și urmărind obținerea unui folos material. – V. **tănu**.

Abuzul în serviciu sau abuz de putere (definiții):

Definiția juridică (drept penal) - abuzul în serviciu reprezintă fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, nu îndeplinește un act sau îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice.

Definiția conform DEX - abuz, *abuzuri*, s. n. Încălcare a legalității; (concr.) faptă ilegală. *Abuz de putere* = delict săvârșit de cineva prin depășirea atribuțiilor sale.

În concluzie, abuzul de putere sau abuzul în serviciu reprezintă folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, în interes material ori în alte interese personale, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice.

Spălarea banilor (definiții):

Definiția juridică (drept penal) - spălarea banilor este o infracțiune care constă în comiterea uneia dintre variantele normative care au caracter alternativ: schimbarea sau transferul de bunuri, cunoscând că provin din săvârșirea de infracțiuni, în scopul ascunderii sau al disimulării originii ilicite a acestor bunuri sau în scopul de a ajuta persoana care a săvârșit infracțiunea din care provin bunurile să se sustragă de la urmărire, judecată sau executarea pedepsei; ascunderea sau disimularea adevăratei naturi a provenienței, a situației, a dispoziției, a circulației sau a proprietății bunurilor ori a drepturilor asupra acestora, cunoscând că bunurile provin din săvârșirea de infracțiuni; dobândirea, deținerea sau folosirea de bunuri cunoscând că acestea provin din săvârșirea de infracțiuni.

Definiția conform DEX - **spălare** s.f. în sint.s. *spălarea banilor* = Investirea banilor „*murdari*”, *obținuți pe căi ilegale, în afaceri „curate”, legale.*

În concluzie, spălarea banilor presupune ansamblul de tehnici și metode economice și financiare prin care banii sau alte bunuri obținute din activități ilicite, frauduloase, precum economia subterană sau corupția, sunt desprinse de originea lor, pentru ca apoi să li se dea o aparentă proveniență justificată legal și economic, în scopul investirii lor în economia reală.

Sintetizând, spălarea banilor presupune conversia sau transferul de bunuri în scopul de a disimula sau deghiza originea ilicită a acestora.

Termenul de bunuri înseamnă orice fel de bunuri, corporale sau incorporale, mobile sau imobile, tangibile sau intangibile, precum și actele juridice ori documentele care atestă proprietatea asupra acestor bunuri sau alte drepturi referitoare la ele. Conceptul de bunuri include și banii.

Îmbogățirea ilicită (definiție):

Definiția conform ONU - îmbogățirea ilicită este o infracțiune și reprezintă o mărire substanțială a patrimoniului unui agent public pe care acesta n-o poate justifica rezonabil în raport cu veniturile sale legitime.

Oficiali guvernamentali (definiție):

Definiția în sensul prezentei politici – termenul de oficiali guvernamentali interpretat în sens larg reprezintă persoanele care îndeplinesc următoarele condiții:

- sunt angajați sau reprezentanți ai unui guvern, entitate deținută sau controlată de guvern oriunde în lume, inclusiv angajați guvernamentali de rang înalt sau nu. „Guvern” se referă la toate nivelurile și subdiviziunile guvernelor (de exemplu, local, regional sau național). Entitățile deținute sau controlate de guvern includ, dar nu se limitează la bănci centrale, fonduri garantate de stat, companii de stat, spitale de stat, instituții de învățământ de stat și orice alte firme deținute sau controlate de o entitate guvernamentală.;
- exercită o funcție legislativă, administrativă sau juridică, indiferent dacă este numită sau aleasă să ocupe această poziție;
- sunt candidați la o funcție publică;
- sunt oficialități într-un partid politic sau candidați la un post politic;
- sunt oficialități, angajați, reprezentanți sau agenți ai unei organizații publice internaționale, cum ar fi Națiunile Unite, Comisia Europeană, Banca Mondială, etc.;
- sunt membri ai familiei regale;
- sunt copil, soț/soție, părinte, frate/soră sau rudă a persoanelor care îndeplinesc condițiile mai sus-menționate;
- orice persoană este clasificată în altfel drept funcționar guvernamental în conformitate cu legea;

Trebuie să reții faptul că este în responsabilitatea ta să știi dacă o persoană cu care ai relații de afaceri este un oficial guvernamental. Dacă ai îndoieli, consultă compartimentul juridic al companiei.

Scopul Politicii Antimită:

Scopul acestei Politici este de a stabili standarde de comportament care minimalizează riscul de mită pentru Compania Națională Romarm.

Obiectivele Politicii Antimită:

1. Compania Națională ROMARM în calitate de întreprindere responsabilă își ghidează și dezvoltă afacerea, printr-un set de politici care îi definesc cultura organizațională și obiectivele și care cultivă încrederea în mentalul: clienților și furnizorilor, acționarilor și angajaților, comunităților în care își desfășoară activitatea, persoanelor a căror încredere este esențială pentru a atinge succesul.

CNR trebuie să acționeze prudent în comunicarea și colaborarea cu oamenii de afaceri și partenerii implicați în relații de afaceri pentru companie sau în numele ei. ***Nu oferim mită - nici pentru a face afaceri, nici pentru a menține relații de afaceri, nici pentru a obține acces și din niciun alt motiv și pretindem ca toți cei care lucrează în numele nostru să procedeze astfel.***

2. Politica antimită a CNR impune fiecăruia dintre noi evitarea dării, a luării de mită și a corupției în cadrul tuturor activităților companiei și filialelor sale și în orice loc în care ne desfășurăm activitatea. ***Pentru noi activitățile ce implică darea, luarea de mită și corupția nu reprezintă niciodată măsurile corecte.***

3. Legislațiile din întreaga lume interzic faptele de corupție, de dare și de luare de mită și reglementează activitățile referitoare la contactele și relațiile cu guvernele, funcționarii și agenții acestora. ***Politica antimită a CNR impulsionează administratorii, angajații, filialele, agenții, consultantii, să evite activitățile ilegale și de corupție, precum și darea și luarea de mită.***

4. Noi toți, cei ce reprezentăm interesele compniei, trebuie să acționăm astfel încât să nu permitem corupției să devină parte integrantă a niciunui tip de operațiune comercială sau activitate de afaceri întreprinsă de Compania Națională ROMARM. Îndeplinirea acestui deziderat implică ***respectarea întregii legislații, naționale sau străine, interzicerea plăților abuzive, a atențiilor sau a stimulentei de orice tip, oferite sau primite din partea oricărei persoane, inclusive funcționarii din sectorul public sau privat, clienții și furnizorii.***

Domeniul de aplicare:

Politica antimită a CNR se aplică cu strictețe, la nivel global, administratorilor, funcționarilor, directorilor, tuturor angajaților companiei și filialelor sale precum și oricărui terț care acționează în numele CN ROMARM (care furnizează sau beneficiază de produse sau servicii în raport cu CNR). Intermediarii sau alți parteneri contractuali trebuie să se comporte într-un mod etic și este posibil să li se solicite să respecte această Politică în toate afacerile lor cu și pentru CN ROMARM.

Răspunderi:

Toți angajații și terții care acționează în numele Companiei Naționale ROMARM și ai filialelor acesteia trebuie să se familiarizeze cu politica antimită a companiei și să respecte întotdeauna toate secțiunile aplicabile acestei politici.

Orice încălcare a acestei Politici, sau a oricărei procedură care o implementează, va fi considerată drept serioasă de către CN ROMARM și poate rezulta în acțiuni disciplinare, inclusiv concedierea și raportarea către autoritățile competente. Supunerea la această Politică vă va ajuta să vă protejați de nenumărate amenzi și eventuale condamnări la închisoare, dar va proteja și Compania Națională ROMARM de posibile amenzi și de deteriorarea considerabilă a imaginii sale, precum și de degradarea relațiilor comerciale și de orice natură a acesteia.

Conducerea CN ROMARM va fi responsabilă pentru aplicarea tuturor măsurilor privind prevenirea și identificarea corupției, mitei și conflictelor de interese așa cum sunt ele definite în această politică.

Declarație în ceea ce privește politica:

CN ROMARM este împotriva tuturor formelor de mită și corupție și se angajează să respecte cele mai înalte standarde etice și să nu tolereze mita sub nici o formă. CNR va respecta legile și reglementările anti-mită și împotriva corupției aplicabile în România și în statele unde își desfășoară activitatea.

Toți angajații și colaboratorii Companiei Naționale ROMARM sunt de accord să respecte politica și procedurile anti-mită ale companiei.

CN ROMARM va organiza anual programe de formare obligatorii pentru a se asigura că angajații săi înțeleg toate prevederile legislative anti-corupție și anti-mită aplicabile și le respectă.

Politica:

CN ROMARM manifestă toleranță zero pentru mită și corupție și le cere tuturor administratorilor directorilor, angajaților, și oricărui terț care acționează în numele Companiei să respecte pe deplin legile și reglementările anti-mită și anti-corupție aplicabile.

Politica CNR interzice implicarea în activități care ar putea fi interpretate drept dare sau luare de mită și se angajează să desfășoare afaceri cu integritate și să acționeze etic și legal.

Compania Națională ROMARM consideră că este dator să concureze în mediul de afaceri pe baza calității și a valorii produselor și serviciilor sale, nepermițând plata pentru obținerea unor avantaje profesionale.

Nicio persoană asociată Companiei Naționale ROMARM (respectiv: angajații, administratorii, funcționarii, agenții, reprezentanții, vânzătorii, furnizorii, distribuitorii și toți ceilalți parteneri de afaceri) nu va oferi, achita, promite că va achita sau autoriza plata sau virarea unei sume de bani, a unor atenții sau a oricăror lucruri de valoare funcționarilor (în sens larg, de angajat în instituții publice), demnitarilor sau oricărui angajat al unei entități proprietate de stat sau controlate de stat ori al unei entități comerciale: pentru a influența anumite acțiuni sau decizii; pentru a convinge un angajat sau un funcționar să își folosească influența în vederea modificării anumitor acțiuni sau decizii sau pentru dobândirea de avantaje în vederea sprijinirii CN ROMARM pentru a obține sau a susține o afacere, respectiv a influența orice situație în favoarea companiei.

În mod direct sau indirect – dacă vi s-a interzis acordarea directă a oricăror plăți, cadouri, oferte sau promisiuni, este, de asemenea, interzis să faceți în mod indirect aceste lucruri. Nu este permis să dați instrucțiuni, să autorizați sau să permiteți unui terț să efectueze o plată interzisă în numele dvs. și nu puteți efectua o plată unui terț știind sau având motive să presupuneți că probabil aceasta va fi făcută în mod inadecvat.

Ținta pentru mită:

Ținta unui act de mită poate fi oricine care ar putea avea posibilitatea să furnizeze un avantaj substanțial sau nesubstanțial pentru persoana, compania sau organizația care inițiază actul de mită sau care beneficiază de pe urma actului de mită (corupție pasivă).

Încercarea de mituire:

Încercarea de mituire ar putea fi comisă de: orice angajat al CN ROMARM indiferent de vechimea în muncă sau de poziție oriunde în lume sau de orice altă persoană care execută servicii în numele CNROMARM.

Încercarea de mituire ar putea fi comisă atât în sectorul privat, cât și în sectorul public.

Ghidul de conformare la Politica antimită a CN ROMARM oferă în cele ce urmează o prezentare detaliată a modului de aplicare a politicilor antimită și anticorupție ale companiei pentru a ne asigura că fiecare dintre noi ne înțelegem rolul și obligațiile cu privire la aspectele deosebit de importante ce privesc politica antimită a CN ROMARM, că politica va fi înțeleasă, aplicată și respectată în fiecare sector de activitate și de fiecare salariat al companiei.

Politicile sectoriale ale CN Romarm privind mita și corupția:

Politica CNR în ceea ce privește mituirea oficialilor guvernamentali:

Deși nu trebuie să oferiți niciodată mită nimănui și nu trebuie să acceptați mită de la nimeni, trebuie să fiți în mod special vigilent și să nu fiți implicați în dare de mită sau afaceri ilicite cu oficialii guvernamentali. Nu oferiți, nu promiteți, nu acordați și nu autorizați acordarea niciunui avantaj financiar sau de altă natură sau a unei valori către nicio persoană (inclusiv membri ai familiei, rude sau persoane asociate cu un oficial guvernamental) dacă circumstanțele respective pot crea impresia că încercați să influențați respectivul oficial în vederea obținerii sau păstrării unei afaceri sau a unui avantaj în cursul derulării activității tale de afaceri.

Politica CNR în ceea ce privește plățile de facilitare:

Compania Națională ROMARM interzice plățile de facilitare sau de „ungere” sau „șpaga” deoarece acestea reprezintă dare de mită și sunt ilegale.

Plățile de facilitare, „ungerea”, „șpaga”, „bacșișul” sunt sume mici pentru garantarea sau accelerarea unor acțiuni de rutină, realizate de obicei de funcționari publici.

Printre aceste acțiuni de rutină se numără eliberarea permiselor, autorizațiilor, licențelor și a altor documente oficiale; obținerea de vize și permise de muncă; furnizarea de servicii precum protecția din partea poliției, obținerea corespondenței sau programarea inspecțiilor, sau accelerarea eliberării sau eliberarea bunurilor aflate în posesia autorităților vamale.

Această interdicție se aplică angajaților și terților care acționează în numele Companiei.

În cazul în care nu sunteți sigur dacă o plată ar fi considerată plată de urgentare, faceți plata numai dacă funcționarul public sau terțul respectiv vă poate da o chitanță oficială care confirmă în scris caracterul legal al acesteia.

Deasemenea, în cazul în care aveți îndoieli dacă o plată este o facilitate de plată sau nu, ar trebui să contactați șeful direct sau conducătorul direcției din care faceți parte precum și consilierul juridic relevant.

Plățile sub șantaj ar trebui declarate imediat după ce sunt efectuate.

Totuși, dacă vi se solicită să efectuați o asemenea plată și vă simțiți în pericol de a fi rănit fizic sau există un risc real la adresa siguranței dvs. dacă refuzați să efectuați o asemenea plată, ar trebui să efectuați plata, iar apoi să raportați acest lucru imediat verbal și scris cât se poate de repede șefului direct sau conducătorului direcției din care faceți parte, consilierului juridic relevant și responsabilului pe probleme de etică și conformitate.

Chiar dacă în ultimă instanță reușiți să evitați efectuarea plății, trebuie totuși să vă anunțați șeful direct de aceasă solicitare, pentru a putea identifica pentru viitor unde s-au constatat probleme de acest fel.

Fără excepție, orice asemenea plăți efectuate sub influența șantajului, trebuie să fie evidențiate în mod clar și justificate precis în registrele și înregistrările companiei, astfel: destinatarul acesteia și scopul unei astfel de plăți.

Conducerea companiei trebuie să sesizeze imediat organelor abilitate cererea de șantaj și plata aferentă.

O plată obținută prin intermediul șantajului nu este o facilitare de plăți.

În situații excepționale și în cazuri extrem de rare, Consiliul de Administrație poate autoriza efectuarea anumitor plăți ce necesită autorizări prealabile pentru o acțiune obișnuită a autorităților guvernamentale.

Toate cererile pentru astfel de autorizări anticipate pentru plăți trebuie să fie prezentate în scris Consiliului de Administrație și trebuie să conțină cel puțin următoarele:

- să identifice destinatarul sumei și poziția acestuia în structurile guvernamentale;
- să descrie în mod detaliat circumstanțele excepționale care justifică efectuarea unei astfel de plăți, inclusiv gestul autorităților guvernamentale obținut printr-o astfel de plată;

Când se ia această decizie Consiliul de Administrație trebuie să analizeze legile curente din zona în care s-a cerut plata respectivă, locația unde urmează să se facă plata și trebuie să analizeze riscurile asociate cu plata respectivă. La libera sa alegere, Consiliul de Administrație poate solicita o opinie juridică din partea unui consilier local calificat și/sau să se consulte cu un consilier anticorupție din exterior.

Decizia Consiliului de administrație trebuie formulată în scris.

Politica CNR în ceea ce privește plățile pentru avantaje sau beneficii necuvenite:

Acceptarea și acordarea de beneficii, corelată cu activitatea de afaceri a Companiei Naționale ROMARM, reprezintă subiectul unor restricții substanțiale, precum și evitarea cazurilor de corupție. Aceste prevederi afectează atât acceptarea și acordarea de beneficii în cadrul sectorului public, cât și tranzacțiile din cadrul sectorului privat.

Compania Națională ROMARM nu are niciun interes să influențeze deciziile de afaceri sau conduitele profesionale ale terților, oferind beneficii pentru obținerea de favoruri pentru companie. CNR acordă o mare importanță atragerii partenerilor de afaceri doar prin intermediul produselor și serviciilor sale de calitate.

Astfel că, trebuie evitată orice aparență de influențare neloială sau capacitatea de a fi influențat în luarea deciziilor sau în acțiunile de afaceri, în legătură cu acordarea și primirea de beneficii. Indiferent de obligațiile fiscale ce pot apărea ca rezultat al acceptării de beneficii, acordarea și acceptarea de beneficii trebuie să fie temeinic documentată de-a lungul timpului, ocaziei, valorii, furnizorului și a destinatarului aceluși beneficiu. Acordarea și oferirea de beneficii în secret nu este permisă.

Este interzisă acordarea sau oferirea unui avantaj sau a unui bun de valoare unui oficial guvernamental pentru a influența luarea unei decizii discreționare de către un astfel de oficial, cum ar fi rezultatul unui audit sau inspecții guvernamentale, o decizie de începere sau continuare a unei relații de afaceri, elaborarea sau adoptarea unei taxe sau prevederi legislative deoarece aceasta constituie mită.

Este interzis, de asemenea, să faceți orice oferte similare unei persoane care nu este un oficial guvernamental dacă aveți motive să credeți că acestea vor fi folosite în beneficiul unui oficial guvernamental. În această categorie sunt incluse rudele și prietenii apropiați ai oficialului guvernamental.

Membrii sectorului public nu au voie să primească beneficii de nici un fel, direct sau indirect, de la angajații Companiei Naționale ROMARM, deoarece ar putea crea îndoieli cu privire la independența intereselor de afaceri a CNR.

Oferirea de beneficii reprezintă, de asemenea, subiectul unor restricții legale în sectorul privat de afaceri. Angajații CNR nu au voie să ofere, să promită sau să acorde beneficii partenerilor de afaceri din cadrul sectorului privat, ca și contra-serviciu, în vederea influențării unei decizii de afaceri în favoarea companiei sau pentru prestarea unei activități de afaceri. Acordarea de beneficii partenerilor de afaceri este permisă numai în anumite situații, și doar dacă este exclusă posibilitatea influențării unei decizii sau activități de afaceri, pe care beneficiarul ar urma să o realizeze în numele unui partener de afaceri, cu scopul de a favoriza Compania Națională ROMARM, în virtutea ocaziei sau a momentului în care a fost oferit acel beneficiu.

Indiferent de permisibilitatea legilor sau a Politicii CN ROMARM privind plățile pentru avantaje sau beneficii necuvenite, beneficiile nu pot fi promise, oferite sau acordate clienților, partenerilor de afaceri și membrilor sectorului public, dacă persoana care acordă acel beneficiu știe că destinatarul acestuia nu poate sau nu ar putea să îl accepte datorită oricaror politici sau reguli aplicabile acestuia, luând în considerare momentul, ocazia sau valoarea specifică a aceluși beneficiu.

În cazul în care există îndoieli – în special în cazul acordării de beneficii membrilor sectorului public – permisibilitatea trebuie strict evaluată.

Exemplu practic: Un funcționar vamal oprește pentru un control de rutină transporturile cu marfă importată de Compania Națională ROMARM și supune încărcătura unor inspecții prelungite și dificile.

Funcționarul vamal sugerează că dacă CNR este de acord să îi plătească sume mici de bani sau alte bunuri și servicii de valoare, acesta va trata transporturile sale de mărfuri în același fel în care tratează și anumite alte transporturi și nu va efectua inspecția respectivă.

Cum trebuie să procedezi: Nu oferi oficialului guvernamental bani, servicii sau orice bun de valoare.

Conferirea de avantaje sau a unui bun de valoare către un oficial guvernamental este un comportament nepotrivit și ilegal chiar dacă funcționarul respectiv supune în mod nejustificat transporturile Companiei Naționale ROMARM unor inspecții și tratează CNR în mod diferit față de alte companii.

În concluzie angajații Companiei Naționale ROMARM **nu trebuie:**

- să ofere sau să dea, în mod direct sau indirect, vreun lucru de valoare, vreunui reprezentant, intermediar sau angajat al unei alte companii sau unui funcționar public în scopul influențării activității primiiătorului în domeniul său de activitate sau în legătură cu afacerile sau domeniul de activitate al companiei;
- să ofere sau să dea în mod direct sau indirect vreun avantaj necorespunzător cum ar fi comisioane necorespunzătoare, brokeraj, sume de bani, reduceri sau alte plăți către un agent, reprezentant, intermediar sau angajat al unei alte companii sau către un funcționar public;
- să priveze o altă companie de servicii oneste și credincioase din partea agenților, reprezentanților, intermediarilor sau angajații ei. În acest sens, CNR nu va asigura protocol, cadouri și divertisment excesive ca amploare și frecvență și care ar putea da aparența unei conduite necorespunzătoare. Toate protocoalele, cadourile și divertismentul trebuie să fie rezonabile, corespunzătoare și trebuie să fie în conformitate cu cerințele de aprobare a solicitărilor de cheltuieli. În cazul în care există îndoieli – în special în cazul acordării de beneficii membrilor sectorului public – permisibilitatea trebuie strict evaluată.

Angajații Companiei Naționale ROMARM trebuie:

- să aibă relații corecte, deschise și sincere și nu într-o manieră coruptă;
- legile împotriva mitei comerciale din țările în care își desfășoară activitatea sau lucrează.

Politica CNR în ceea ce privește cadourile, protocolul și divertismentul:

Cu privire la protocoalele, cadourile și divertismentul oferite de către Compania Națională ROMARM sau de către angajații săi trebuie să rețineți faptul că divertismentul, protocoalele și cadourile sunt bunuri de valoare. Ele pot lua forme diferite, inclusiv, dar fără a se limita la mese, premii, transporturi, călătorii, vizite la sediile și filialele companiei, utilizarea de facilități de vacanță, bonuri, calendare, bonuri cadou sau de sponsorizare, bilete la evenimente sportive importante, concerte, teatre și alte evenimente culturale.

Așa cum s-a mai spus CN ROMARM are obligația de a se conforma legilor anticorupție din țările în care derulează afaceri. Din acest motiv, protocoalele, cadourile și divertismentul nu trebuie oferite înainte de consultarea legilor anticorupție locale și a Ghidului de conformare la politica antimită a CN ROMARM SA.

Cadourile primite de către angajații CNR din partea unor persoane din exterior nu fac obiectul acestei politici. Pentru detalii suplimentare pe marginea acestui subiect, vă rugăm să consultați Regulamentul Intern, Codul de Etică și procedura Comisiei de Evaluare și inventariere a bunurilor primite cu titlu gratuit cu prilejul unor acțiuni de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției.

De știut este și faptul că divertismentul și cadourile ar putea fi utilizate pe post de mită. Chiar dacă intenția nu este una de corupere, există, totuși un risc ca destinatarul să fie influențat în mod necorespunzător sau ca acesta să perceapă cadoul sau divertismentul oferit ca o încercare a CNR de a obține un avantaj necuvenit sau de a-l influența în mod necorespunzător pe acesta. Cadourile sau divertismentul necorespunzător pot pune Compania Națională ROMARM în situații jenante și ne pot afecta reputația (pe lângă riscul de răspundere penale).

Orice încercare de a influența oficialii guvernamentali sau persoane private în mod direct sau indirect cu scopul de a acorda stimulente comerciale către CNR sau de a lua orice alt fel de decizie în favoarea CNR prin oferirea de cadouri sau divertisment este strict interzisă.

Cadourile:

Nu trebuie să oferi cadouri unui oficial guvernamental în schimbul unui avantaj sau tratament favorabil sau în vederea influențării unei decizii guvernamentale.

În anumite circumstanțe, foarte rar, este posibil să oferi cadouri modeste oficialilor guvernamentali, dar numai în măsura în care acest lucru este potrivit și în limite rezonabile, exclusiv în scopuri legitime de afaceri. Nu trebuie să oferi cadouri oficialilor guvernamentali care au posibilitatea influențării unei probleme în curs de soluționare cu privire la Compania Națională ROMARM. Nu trebuie să oferi niciodată cadouri în bani niciunei persoane, în mod direct sau indirect, chiar dacă respectivele cadouri sunt permise în baza legislației locale sau acceptabile conform practicilor locale.

Trebuie să obții întotdeauna aprobarea scrisă a consilierului juridic relevant al companiei înainte de a putea oferi un cadou unui oficial guvernamental și să păstrezi toate evidențele relevante legate de cheltuielile respective.

Exemplu practic: Șeful agenției care eliberează licențele de import și export pentru Compania Națională ROMARM te invită la petrecerea organizată de ziua fiului său și îți solicită să-i faci cadou juniorului un smartphone de ultimă generație.

Cum trebuie să procedezi: Explică-i politicoș că potrivit politicii companiei, nu ai voie să îi faci cadouri direct sau indirect, mai ales de o asemenea valoare și raportează imediat solicitarea acestuia consilierului juridic relevant al companiei.

Mese:

Poți oferi o masă unui oficial guvernamental, dar numai în limite rezonabile, dacă acest comportament este adecvat. Nu poți oferi unui oficial guvernamental o masă extravagantă și foarte bogată.

Trebuie să obții întotdeauna aprobarea scrisă a consilierului juridic relevant înainte de a putea oferi orice formă de ospitalitate unui oficial guvernamental și să păstrezi toate evidențele relevante legate de cheltuielile respective.

Exemplu practic: Câțiva oficiali guvernamentali sunt programați să participe la inaugurarea unui nou produs al uneia din filialele Companie Națională ROMARM După finalizarea întrunirilor, Directorul comercial al companiei vrea să ducă oficialii guvernamentali la cel mai bun restaurant din oraș și să ofere fiecăruia câte un stilou scump de marcă. Nu este o practică neobișnuită pentru alte companii să trateze în acest mod oficialii guvernamentali.

Cum trebuie să procedezi: Oferirea unei mese și a unor stilouri scumpe oficialilor guvernamentali reprezintă un comportament nepotrivit. Politica permite Companiei să ofere cadouri modeste (de ex. pixuri, agende, calendare, umbrele, etc.), în special dacă acestea poartă logo-ul sau marca companiei sau mese, dacă acestea reprezintă un semn de curtoazie. Pentru acestea trebuie să obții aprobarea prealabilă scrisă a consilierului juridic relevant al companiei și să se păstreze toate evidențele relevante legate de cheltuielile respective.

Activități de divertisment:

Compania Națională Romarm nu trebuie să furnizeze activități de divertisment oficialilor guvernamentali sau să plătească costurile legate de astfel de activități, cu excepția cazului în care costurile respective sunt rezonabile și adecvate circumstanțelor, nu sunt extravagante, sunt permise în baza regulamentelor angajatorului oficialului guvernamental sau a regulamentelor aplicabile în jurisdicția respectivă și sunt legate de un scop de afaceri.

Trebuie să obții aprobarea prealabilă scrisă a consilierului juridic relevant înainte de a putea efectua astfel de plăți și să păstrezi toate evidențele relevante legate de cheltuielile respective.

Evenimente deosebite:

Este permisă invitarea unui oficial guvernamental la un eveniment deosebit, cum ar fi un concert de muzică clasică, în vederea cultivării bunelor relații cu oficialitatea în cauză, dacă evenimentul respectiv nu reprezintă un exces, cheltuielile asociate sunt rezonabile având în vedere circumstanțele și nu faceți invitația cu intenția de a stimula oficialitatea respectivă să acționeze subiectiv sau în mod nepotrivit față de companie.

Trebuie să obții aprobarea prealabilă scrisă a consilierului juridic relevant înainte de a putea oferi oficialului guvernamental bilete la evenimentul respectiv. De asemenea, trebuie să păstrezi toate evidențele relevante legate de cheltuielile respective.

Transport și cazare:

Compania Națională ROMARM nu poate plăti sau rambursa cheltuielile de transport, cum ar fi costul biletelor de avion, costul cazării la hotel sau mesele oficialilor guvernamentali, cu excepția cazului în care cheltuielile respective sunt făcute într-un scop legitim, așa cum s-a explicat mai înainte.

Trebuie să obții aprobarea prealabilă scrisă a consilierului juridic relevant înainte de a conveni efectuarea unor astfel de plăți pentru un oficial guvernamental și trebuie să păstrezi toate evidențele relevante legate de cheltuielile respective. În plus, cheltuielile în cauză trebuie comunicate angajatorului oficialului guvernamental înainte de contractarea acestora. Compania Națională ROMARM și angajații săi nu trebuie să dea niciodată curs solicitării de păstrare a confidențialității unor astfel de plăți sau rambursări. Cheltuielile de transport și cazare trebuie să fie modeste și în conformitate cu restricțiile proprii organismului guvernamental respectiv aplicabile în cazul delegărilor în altă localitate sau țară.

Cheltuielile de transport și cazare trebuie plătite direct furnizorului terță parte. În anumite împrejurări, când nu este posibilă efectuarea plății direct către furnizorul terță parte, plata poate fi făcută direct către angajatorul oficialului guvernamental.

Nu trebuie să oferi niciodată direct oficialului guvernamental fonduri pentru acoperirea cheltuielilor de transport și cazare, decât în situații excepționale și numai după obținerea aprobării scrise prealabile a consilierului juridic relevant. Nu se vor plăti diurne oficialilor guvernamentali.

Exemplu practic: Un oficial guvernamental vine din afara orașului la una dintre fabricile Companiei pentru a participa la două zile de întruniri în scopul inspectării unor produse ce urmează a fi achiziționate de către instituția pe care o reprezintă. Oficialul guvernamental solicită Companiei să îi plătească cheltuielile de cazare la hotel pentru vizita respectivă.

Cum trebuie să procedezi: Compania poate achita cheltuielile de cazare la hotel ale oficialului guvernamental dacă acestea sunt rezonabile, dacă plata cheltuielilor respective a fost aprobată de autoritatea din care face parte oficialul respectiv pentru a se asigura transparența procesului, dacă plata în cauză nu se face în niciun caz cu intenția influențării nepotrivite a oficialului și este în conformitate cu legislația și practicile locale. În plus, trebuie să obții mai întâi aprobarea scrisă a consilierului juridic relevant al companiei și să păstrezi toate documentele relevante legate de cheltuielile respective. De reținut că plata trebuie să se facă la hotel direct de către compartimentul companiei care se ocupă de plăți.

Vizite la filialele companiei pentru promovarea produselor și pachetelor de servicii ale acestora:

La anumite intervale de timp, angajații departamentului comercial al Companiei Naționale ROMARM pot invita oficiali guvernamentali la sediul companiei în vederea organizării unor vizite sau pentru demonstrații cu privire la produsele noastre. Politica antimită nu interzice plata sau rambursarea cheltuielilor făcute cu bună credință și în limite rezonabile, cum ar fi cheltuielile de transport și cazare, contractate de către sau în numele oficialului guvernamental respectiv în vederea unei astfel de vizite, sub condiția ca: toate cheltuielile să fie direct legate de scopuri legitime de afaceri cum ar fi promovarea, demonstrații referitoare la produse, explicarea caracteristicilor produselor de către companie sau organizarea de vizite în locațiile acesteia; plata unor astfel de cheltuieli de către companii să fie o practică acceptată pe scară largă, uzuală și conformă cu legislația locală.

Compania nu trebuie să selecteze oficialii guvernamentali care vor vizita locațiile respective în numele agenției sau guvernului relevant. În plus, la momentul organizării vizitei în cauză, nu trebuie să existe aspecte care așteaptă să fie soluționate de către agenția guvernamentală relevantă (de ex. acordarea unei licențe sau aprobări), cu excepția celor de rutină.

Trebuie să obții aprobarea prealabilă scrisă a consilierului juridic relevant înainte de a putea efectua astfel de plăți și toate plățile trebuie să respecte restricțiile indicate în politica antimită. Trebuie să păstrezi toate evidențele relevante legate de cheltuielile respective.

Niciodată nu trebui să oferiți vreun cadou, divertisment sau protocol unui funcționar public în cazul în care este vorba de o ofertă guvernamentală deschisă.

Sintetizând trebuie să rețineți că, sub rezerva celor de mai sus, există unele exemple de cadouri, divertisment sau protocol permise în mod obisnuit:

- o atenție mică sau suvenir oferit după luarea deciziei de achiziție menit a arăta recunoștința companiei (de exemplu un buchet de flori sau un obiect de birou în amintirea finalizării proiectului);
- articole promoționale, cum ar fi umbrele, șepci, pixuri și calendare ce poartă logoul/sigla CNR;
- catering furnizat în timpul întâlnirilor și negocierilor de afaceri cu condiția respectării unei proporții între masa oferită și funcția sau poziția destinatarului. Ar trebui să fie invitate doar persoanele implicate în întâlniri sau negocieri. În funcție de circumstanțe, astfel de mese pot avea loc într-o sală de întâlnire sau restaurant aflat în apropiere. Poate fi asigurat transportul de la și către restaurant;
- cheltuieli de transport, inclusiv bilet de avion, protocol la hotel pentru funcționari publici, de exemplu atunci când este necesară o vizită la o locație a Companiei Naționale Romarm cu scopul demonstrării capacităților tehnice ale CNR sau atunci când, conform contractului este necesară instruire personalului unor clienți guvernamentali în cadrul unei locații a companiei.

Este necesară aprobarea scrisă anticipată din partea conducerii CNR pentru orice divertisment, cadou sau protocol oferit unui funcționar public, membru de familie sau asociat de afaceri al unui funcționar public, indiferent de valoare, cu excepția meselor și răcoritoarelor care nu depășesc 200 de euro în cazul în care acestea sunt furnizate unui funcționar public legat de o întâlnire în incinta companiei.

Exemple de divertisment, cadouri și protocol, care sunt în general interzise (dar nelimitându-se numai la acestea) sunt după cum urmează:

- plăți în numerar;
- invitații la mese festive sau alte forme de divertisment;
- forme extravagante de protocol, de exemplu stațiuni de lux;
- plata cheltuielilor pentru excursii de cumpărături;

- plata cheltuielilor de transport de călătorie în cazul în care călătoriile nu au legătură directă cu afacerile. Nu sunt permise vacanțe efectuate în cadrul vizitelor la sediile sau facilitățile CNR. Ar trebui evitate biletele de avion de clasa întâi;
- ar trebui evitate plățile în avans, iar diurnele nu ar trebui plătite în mod direct destinatarului, ci mai degrabă organizației guvernamentale sau companiei de stat sub rezerva aprobării suplimentare din partea Consiliului de administrație și a consilierului juridic relevant;
- orice cadou sau divertisment oferit partenerilor sau altor persoane care au legătură personală apropiată cu funcționarul guvernamental, altele decât cadourile simbolice sau suvenirurile, articolele promoționale și activitățile menționate mai sus.

Politica CNR în ceea ce privește colaborarea cu autoritățile vamale:

Nu trebuie să efectuezi plăți sau să acorzi orice alte avantaje oficialităților vamale în afara celor prevăzute de lege sau de reglementările locale, în vederea asigurării efectuării formalităților vamale pentru mărfuri sau a efectuării formalităților respective în timp util. Poți fi pus în situația de a interacționa cu funcționarii vamali atunci când importăți materie primă, ambalaje, echipamente sau alte bunuri sau la exportarea produselor Companiei Naționale ROMARM.

Atenție la: Fii foarte precaut atunci când un funcționar vamal te întreabă dacă vrei să beneficiezi de un proces „rapid”, întrucât această formulare poate fi o formă de solicitare de mită. De asemenea, fii foarte precaut atunci când lucrezi cu furnizori de servicii care îți spun că pot rezolva probleme legate de formalitățile vamale cu ajutorul relațiilor pe care le au. Oferirea de mită direct către oficiali guvernamentali sau indirect, prin intermediul unor terțe părți este strict interzisă.

Planificare în avans: Pentru a evita acest tip de situații, trebuie să procedezi după cum urmează:

- trebuie să te asiguri că ai suficient timp la dispoziție pentru efectuarea formalităților vamale cu privire la transporturile de mărfuri;
- informează-te și pregătește din timp toată documentația necesară pentru efectuarea fără probleme a formalităților vamale;
- asigură-te că în fiecare etapă a procesului Compania Națională ROMARM depune toate documentele necesare cât mai curând posibil și că păstrezi legătura cu autoritățile locale pentru a fi tot timpul la curent cu stadiul transportului de mărfuri. Trebuie să te asiguri că procesul nu este întârziat din cauza unei atitudini prea relaxate sau pentru că lucrurile merg foarte încet;
- încearcă să eviți programarea de livrări în perioade aglomerate când apar întârzieri inevitabile ca urmare a comenzilor restante;

- identifică puncte alternative de intrare în țară unde formalitățile vamale se desfășoară mai repede și/sau unde nu se solicită oferirea de mită;
- trebuie să ai un stoc adecvat de piese și consumabile care trebuie importate astfel încât întârzierile cu livrarea să nu aibă un impact negativ asupra activității companiei;
- colaborează cu camera locală de comerț pentru a găsi soluții pentru problemele apărute.

Exemplu practic: Chiar dacă ești convins că totul este în ordine, un funcționar vamal pretinde că lipsesc anumite informații sau aspecte esențiale în vederea finalizării formalităților vamale pentru un transport de produse speciale ce urmează să se efectueze de pe aeroport de o aeronavă ce tocmai a sosit și urmează a decola după un program bine stabilit ce nu poate suporta amănare. Acesta pretinde că poate face o excepție dacă îi oferi 200 USD ca să grăbească eliberarea transportului. Altfel, aeronava va pleca neîncărcată situația generând pierderi importante pentru companie.

Cum să procedezi: Trebuie să refuzi politici să plătești o sumă de bani pentru a grăbi formalitățile vamale și să menționezi că politica Companiei Naționale ROMARM nu permite efectuarea unor astfel de plăți. Mai apoi consultă de urgență consilierul juridic relevant al companiei cu privire la următoarele etape de urmat.

Politica CNR cu privire la aprobări oficiale, avize și licențe:

Nu trebuie să efectuezi plăți sau să acorzi orice alte avantaje oficialilor guvernamentali în afara celor prevăzute de lege sau de reglementările locale, în vederea obținerii unui aviz, licențe sau a altor aprobări necesare. Această situație poate apărea uneori atunci când compania dorește să construiască sau să extindă o locație sau să obțină anumite avize pentru desfășurarea activității sale (de exemplu, pentru extinderea parcurii companiei, sau pentru modificarea acoperișului).

Atenție la: Situațiile în care un inspector se oferă să efectueze pe loc o inspecție nedocumentată pentru o anumită sumă de bani.

Planificare în avans: Pentru a evita acest tip de situații, trebuie să procedați după cum urmează:

- trebuie să fii informat cu privire la cerințele legate de obținerea avizului respectiv și de progresul înregistrat de Compania Națională ROMARM în îndeplinirea acestora;

- rezolvă problemele în mod pro-activ și în acest fel vei avea suficient timp la dispoziție pentru obținerea avizelor, fără să fii supus presiunii aferente unei investigații;
- încearcă să menții relații bune cu autoritățile;
- explică foarte clar că în niciun caz Compania Națională Romarm nu poate oferi și nu oferă mită ca practică de afaceri;
- asigură-te că un angajat care încalcă această regulă este el însuși supus unei proceduri de cercetare disciplinară în cadrul companiei;
- colaborează cu alte persoane din industrie care se confruntă cu probleme similare și care respectă standarde etice similare;
- asigură-te că ești bine informat cu privire la structura organismului relevant de reglementare, astfel încât să fii pregătit să contești decizia la un oficial guvernamental ierarhic superior în vederea soluționării problemei;
- fii pregătit să justifici motivele pentru care Compania Națională Romarm este îndreptățită să obțină avizul sau licența solicitată, menționând, printre altele, beneficiile aduse de proiect și de prezența companiei în regiune pentru comunitățile locale.

Exemplu practic: Compania construiește o nouă clădire pendru deschiderea unui punct de lucru. Șantierul de construcție este vizitat de către oficialul guvernamental local a cărui agenție este responsabilă de supravegherea tehnică a lucrărilor de construcție și de aprobarea punerii în funcțiune. Oficialul respectiv sugerează că pentru a facilita aprobarea punerii în funcțiune a clădirii trebuie să promiți că o vei angaja pe soția sa la deschiderea fabricii.

Cum trebuie să procedezi: Trebuie să-i spui oficialului în cauză că soția sa nu se va bucura de niciun tratament preferențial. Apoi trebuie să raportezi incidentul consilierului juridic relevant al companiei înainte de a avea orice altă discuție cu persoana respectivă.

Politica CNR cu privire la permise de lucru, vize și înregistrări:

Nu trebuie să plătești sume de bani sau să oferi orice alte avantaje oficialilor guvernamentali pentru a obține

un permis de lucru, o viză sau o înregistrare pentru tine sau alt angajat al Companiei Naționale ROMARM. În mod similar, dacă o terță parte obține un permis de lucru, o viză sau o înregistrare în numele tău și suspectezi că aceasta intenționează să plătească mită pentru a obține documentul solicitat de tine, ar trebui să comunici în mod clar terței părți în cauză că nu trebuie să ofere mită și să încheie relația cu furnizorul respectiv de servicii.

Atenție la: Solicitățile de „suprataxe” în vederea emiterii de vize pentru familia angajaților Companiei Naționale ROMARM.

Planificare în avans: Pentru a evita acest tip de situații, trebuie să procedezi după cum urmează:

- trebuie să cunoști regulile și regulamentele locale;
- trebuie să fii familiarizat cu angajații agenției guvernamentale relevante;
- asigură-te că fiecare solicitare de permis de lucru sau viză este completată corect de la început și că nu se pierde timp pentru că angajatul companiei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin;
- contactează ambasada locală a angajatului care încearcă să obțină viza. Uneori ambasada poate oferi asistență;
- în cazul în care compania depune mai multe solicitări de obținere de permise de lucru sau de vize într-o anumită perioadă de timp, încearcă să soliciți toate permisele/vizele într-o singură etapă (dacă acest lucru este permis). S-ar putea să fie mai dificil pentru agenția guvernamentală să refuze un set de solicitări din motive necorespunzătoare decât să refuze o solicitare individuală din același motiv.

Exemplu practic: Un Director general expatriat nou numit în funcție la una din reprezentanțele companiei nu își poate aduce familia în noua țară în care lucrează fără permis de muncă. Autoritățile locale de la serviciul imigrari refuză să emită un astfel de permis dacă nu se plătește o „suprataxă” neoficială de angajare. Întârzierea transferului oficial al angajatului și a începerii activității acestuia în țara respectivă cauzează probleme semnificative, mai ales că momentul respectiv intervine în perioade de pregătire a planului de afaceri pentru anul următor.

Cum trebuie să procedezi: Trebuie să explici politicoșii că politica Companiei Naționale ROMARM nu permite plata de suprataxe, iar incidentul trebuie raportat imediat și se vor discuta următoarele etape de urmat cu un reprezentant al compartimentului juridic al companiei.

Politica CNR cu privire la inspecții/controale și amenzi:

Nu trebuie să plătești sume de bani sau să oferi orice alte avantaje oficialilor guvernamentali pentru a evita o inspecție/control, pentru a influența rezultatele unei inspecții/control sau pentru a evita o amendă.

Cum trebuie să te comporți: În timpul unei inspecții/activități de control trebuie să fii politicos cu oficialul guvernamental care o efectuează, fără însă a-i oferi ceva de valoare sau vreun avantaj înainte, în timpul sau după terminarea inspecției/controlului. O astfel de ofertă, chiar dacă valoarea respectivă este foarte mică, poate fi interpretată ca demers în sensul influențării concluziilor oficialului respectiv cu privire la inspecție/control.

Cum se poate evita această situație: Pentru a evita acest tip de situații, trebuie să procedezi după cum urmează:

- pregătește-te din timp pentru inspecție astfel încât oficialul guvernamental să nu aibă niciun motiv de nemulțumire cu privire la locația sau produsele companiei;
- trebuie să cunoști regulile și regulamentele locale;
- trebuie să fii familiarizat cu angajații agenției guvernamentale relevante;
- dacă suspectezi că un inspector îți poate cere mită, trebuie să soliciți altor persoane să te însoțească în timpul inspecției pentru că prezența acestora poate descuraja oficialul în cauză să ceară mită.

Exemplu practic: Un inspector din domeniul securității și sănătate în muncă a sosit la sediul companiei. Acesta dorește să-i oferi servicii de reparare gratuită a un produs pentru autoapărare în semn de bună credință.

Cum trebuie să procedezi: Nu trebuie să oferi niciodată ceva de valoare sau să oferi un avantaj unui oficial guvernamental fără consimțământul scris prealabil al compartimentului juridic al companiei.

Politica CNR anti-spălare bani :

Așa cum am mai arătat anterior, spălarea banilor este procesul prin care persoane fizice sau firme încearcă să ascundă fonduri ilicite dându-le aparența legitimă, recurgând la diverse manevre financiare pentru a le ascunde originea penală. Este important să cunoaștem și să respectăm toate legile și reglementările care se referă la interzicerea spălării banilor. Trebuie să fim vigilenți și să aplicăm judecăți corecte când ne confruntăm cu tranzacții neobișnuite în relație cu clienții sau subcontractorii. Compania Națională ROMARM nu va tolera, facilita sau sprijini spălarea banilor.

Politica CNR cu privire la restricțiile comerciale:

Anumite state sau grupuri de state, Uniunea Europeană și Organizația Națiunilor Unite impun uneori restricții asupra exporturilor/importurilor și a altor operațiuni în relația cu anumite țări, entități juridice sau persoane fizice. Asemenea restricții interzic Companiei Naționale ROMARM să intre în relații de afaceri cu țările restricționate (aflate sub embargo), precum și cu anumite persoane fizice și entități juridice. CNR nu va intra în relații de afaceri cu companii aflate sub embargo. Nerespectarea acestor restricții poate duce la penalități severe cum ar fi amenzi, revocarea drepturilor de export/import și chiar condamnarea. CN ROMARM respectă toate legile și reglementările naționale și internaționale.

Politica CNR în ceea ce privește contribuțiile politice și caritabile:

Compania Națională ROMARM nu face contribuții politice de niciun fel, fie că este vorba despre plăți în numerar sau în natură. Totuși, CNR recunoaște dreptul angajaților săi de a participa în calitate de persoane fizice la procesele politice cu condiția ca această participare să se facă în nume propriu și fără să implice compania în acest gen de activități.

Cu privire la angajații CNR ce se implică în plan personal în astfel de activități, ei nu sunt nici încurajați nici descurajați să facă contribuții către partide politice, candidați sau campanii pentru funcții publice.

Ca parte a angajamentului nostru în sensul promovării responsabilității sociale la nivel de companie, CNR susține anumite categorii de donații de caritate care contribuie la cauze nobile și susțin comunitatea.

Suplimentar compania susține anumite sponsorizări corporative care sunt de natură să promoveze prezența companiei în comunitatea de afaceri. Aceste contribuții pot fi făcute sub formă de bunuri sau servicii, asistență tehnică sau formare, sprijin financiar sau sponsorizarea unor evenimente.

Din nefericire chiar și donațiile și sponsorizările legitime riscă uneori să dea impresia de mită și corupție. Din această rațiune trebuie să se procedeze cu multă atenție pentru a te asigura că beneficiarul respectivei contribuții este o societate de caritate autentică, reglementată și monitorizată ca atare de către autoritățile competente și că nu există niciun motiv să se creadă că aceasta ar putea fi exploatată în mod direct sau indirect în beneficiul personal al unui oficial guvernamental. Totodată, înainte de a face donații, sponsorizări, contribuții caritabile în numele CNR acestea trebuie să fie aprobate în prealabil de către Consiliul de Administrație al companiei și de către consilierul juridic relevant.

În cazul în care un oficial guvernamental îndeplinește funcția de director sau membru al executivului unei societăți caritabile, este strâns asociat cu societatea în cauză sau solicită Companiei Naționale ROMARM să facă o donație în beneficiul acesteia, trebuie să informezi compartimentul juridic care va aduce la cunoștința conducerii companiei investigațiile sau procedurile necesare în vederea asigurării faptului că respectiva contribuție nu va fi folosită pentru efectuarea unei plăți interzise.

Toate donațiile, sponsorizările și contribuțiile caritabile efectuate în numele CNR trebuie să fie înregistrate cu exactitate în registrele și înregistrările CNR.

Exemplu practic: Un înalt oficial guvernamental cu care ai intrat în contact în mod regulat solicită Companiei Naționale ROMARM să facă o donație unei societăți de caritate pentru persoane cu handicap rezultat în urma activității pe care a desfășurat-o în cadrul forțelor de siguranță și apărare.

Cum trebuie să procedezi: Trebuie să consulți compartimentul juridic care îți va aduce la cunoștință verificările prelabile și investigațiile care trebuie efectuate pentru a te asigura că societatea caritabilă în cauză este o organizație autentică și că respectiva contribuție nu va fi folosită în orice alte scopuri.

Politica CNR cu privire la activitățile de Lobby:

Înainte de a te implica în organizarea de activități de lobby trebuie să obții aprobarea prealabilă scrisă a consilierului juridic relevant înainte de a te implica în organizarea de activități de lobby. Toate activitățile și măsurile întreprinse în vederea organizării de lobby trebuie să fie pe deplin și cu atenție documentate și să indice în mod clar și detaliat acordurile de reținere, facturile emise de agentul de lobby și lucrările scrise de documentare a acțiunilor respective. Nu aborda agenții de lobby până când nu a fost finalizată verificarea prealabilă a acestora conform prevederilor din Politica antimită. În plus, trebuie efectuate audituri periodice detaliate cu privire la modul de organizare a lobby-ului.

Un Oficial guvernamental în exercițiul funcțiunii nu trebuie angajat niciodată pentru efectuarea de lobby sau desfășurarea de activități de susținere a unor interese politice în numele Companiei Naționale ROMARM.

În cazul în care contractezi un agent de lobby, consilierul juridic relevant trebuie să se asigure că toate cerințele stipulate de legile referitoare la lobby și de orice reglementări, reguli directoare sau coduri de procedură sunt îndeplinite, inclusiv cerințele locale privind înregistrările și rapoartele necesare.

Politica CNR în ceea ce privește conflictul de interese:

Angajații CNR împărtășesc obiectivul companiei de a crește valoarea acesteia. Acest obiectiv poate fi atins doar dacă Compania Națională ROMARM reușește să construiască și să mențină relații de afaceri permanente și profitabile cu clienții și partenerii de afaceri.

Pentru a menține o relație de afaceri profitabilă și permanentă, toți angajații CNR trebuie să acționeze cu integritate și în mod legitim în cadrul desfășurării activității profesionale și să își orienteze conduita profesională exclusiv către binele general și către beneficiul economic al companiei, al clienților acesteia și al partenerilor de afaceri.

Situațiile în care interesele personale și interesele profesionale ale angajaților se întrepătrund, și pot intra în conflict (conflictul de interese), pun în pericol abilitatea de a atinge scopul comun. Ca urmare a acestui fapt, prima prioritate este aceea de a preveni apariția conflictelor de interese în toate situațiile în care acestea pot fi prevenite. Astfel, tuturor angajaților li se solicită să separe interesele personale de interesele CN ROMARM.

Însă, dacă nu se poate evita apariția unui conflict de interese, angajatul, în interesul său personal, este obligat să acționeze în conformitate cu următoarele trei principii:

- să notifice superiorul ierarhic, precum și consilierul de etica, cu privire la apariția oricărui conflict de interese, și care va informa, la rândul său, structura Juridică și pe cea de Resurse Umane;
- să documenteze în scris existența oricărui conflict de interese;
- să acționeze în conformitate cu reglementările legale, precum și cu politicile CNR.

Echipa de Conformitate va analiza și evalua fiecare caz în parte și îi va răspunde persoanei respective în scris, menționând dacă el/ea este obligat să soluționeze situația care a condus la apariția conflictului de interese sau dacă va avea și alte obligații (de ex.: să nu participe în niciun fel la tranzacțiile financiare dintre Compania Națională ROMARM la care lucrează angajatul și compania unde acesta are interese personale).

Conflictul de interese rezultat din activități secundare. Activitatea secundară reprezintă orice activitate în care angajații lucrează pentru terți, persoane fizice sau juridice, în plus față de ocupația lor principală din cadrul CNR, indiferent dacă :

- sunt plătiți pentru munca lor (ca și angajați cu contract de muncă sau ca și persoane fizice autorizate, sau orice alt tip de contract);
- dacă are calitate de partener sau acționar al respectivei companii.

Conflictul de interese rezultat din activitatea secundară concurențială. Activitatea secundară concurențială este orice activitate personală comercială sau de participare într-o companie, care concurează cu activitățile CNR. Dacă există chiar și suspiciunea că un conflict de interese ar putea dăuna reputației și intereselor Companiei Naționale ROMARM, angajații nu au voie, fiindu-le interzis, să participe sau să obțină orice fel de interese ori să fie angajați sub orice formă, ori să obțină sau să participe într-o activitate de afaceri, respectiv o afacere de orice fel care se află în competiție cu CNR și/sau orice alta persoana fizică sau juridică care cooperează cu CN ROMARM sub orice forma (furnizori, clienti, etc.).

În cazul în care o astfel de activitate concurențială este realizată de soțul/soția angajatului sau ruda/afinul până la gradul trei, respectivul angajat trebuie să raporteze această situație șefului său ierarhic și

Echipei de Conformitate.

Conflictul de interese rezultat din activitatea secundară neconcurențială. Angajații Companiei Naționale ROMARM sunt obligați să informeze compania despre orice viitoare activități secundare neconcurențiale, astfel încât să se evite un potențial conflict de interese. Activitatea secundară voluntară, neplatită, realizată de către angajat în timpul său liber este permisă, fără a exista obligația de a o raporta.

Conflictul de interese rezultat din activitatea politică sau participarea în diverse consilii. Compania Națională ROMARM respectă dorința angajaților săi de a activa în posturi specifice din zona relațiilor publice sau de a participa la activități sociale sau politice. Totuși, angajatul care participă în astfel de activități trebuie să o facă în afara orelor de program și, de asemenea, nu trebuie să asocieze sau să permită să se asocieze numele companiei cu o alta activitate similară, fără a avea în prealabil acordul scris al CNR. În conformitate cu prevederile legislației existente, precum și cu prevederile politicilor CN ROMARM, aprobarea este considerată a fi acordată în mod excepțional pentru participarea la activitățile sindicale ale angajaților.

Conflictul de interese rezultat din investiții financiare private. Tranzacțiile private, în special cele financiare, ale membrilor Consiliului de Administrație și a altor comitete sau comisii, ale angajaților sau consultanților externi ai CNR și ai companiilor afiliate, nu trebuie să contravină intereselor Companiei Naționale ROMARM. În mod concret, angajații nu pot participa în Consilii de Administrație ale Societăților pe Acțiuni (S.A.), respectiv nu pot fi administratori în cadrul Societăților cu Răspundere Limitată (S.R.L.), fără a avea în prealabil acordul scris al Companiei Naționale ROMARM. Refuzul de a acorda respectiva aprobare trebuie să fie justificat.

În concluzie, conflictele de interese potențiale trebuie evitate sau, dacă acest lucru este imposibil, gestionate cu atenție. În toate cazurile, acestea trebuie divulgate superiorului ierarhic și discutate în mod deschis, prompt și direct și trebuie, de asemenea, documentate în scris.

Politica CNR în ceea ce privește procedurile de achiziții și licitații:

Corupția este mai răspândită în anumite zone și state decât în altele. Desfășurarea activității în aceste zone și state de mare risc cere o atenție sporită din partea companiei. Este important ca CNR să poată demonstra că deciziile de achiziționare au fost luate pe merit și nu prin exercitarea necorespunzătoare a influenței asupra

oficialilor guvernamentali. Reglementările referitoare la achiziții includ, de obicei, reguli specifice referitoare la perioada și la procedura de asigurare a securității informațiilor și documentelor pentru licitații și trebuie să vă asigurați ca acționați în conformitate cu aceste reguli. Nu trebuie niciodată să cereți/căutați informații confidențiale care nu sunt publice, încălcând astfel aceste reglementări.

În timpul procesului de licitație, există de obicei regulamente stricte referitoare la conflictele de interes și la interacțiunile și comunicările cu oficialii implicați în procesul de licitație. În timpul procesului de licitație nu trebuie să vă implicați în organizarea de acțiuni de protocol, în oferirea de daruri, beneficii sau în orice alte activități asemănătoare pentru orice oficial sau pentru orice altă persoană implicată în procesul de licitație.

Niciunui angajat al CNR nu îi este permis să se angajeze în aranjamente de fixare a prețurilor și trucare a licitațiilor

Pentru a evita orice încălcări ale acestor legi ar trebui să identificați și să revizuiți instrucțiunile și regulile locale referitoare la achiziție și, dacă este necesar, să consultați structura Juridică și cea de Conformare a CNR.

Politica CNR în ceea ce privește oferirea de ospitalitate persoanelor care nu sunt oficiali guvernamentali (clienți, furnizori, alți parteneri de afaceri):

Oferirea de atenții persoanelor care nu sunt oficiali guvernamentali (cu alte cuvinte persoane care sunt angajate de structuri integral private), divertisment sau protocol (inclusiv băuturi răcoritoare, mese sau prezența la vreun spectacol) trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- să aibă legătură în mod direct cu afacerile Companiei Naționale ROMARM cum ar fi comercializarea produselor și serviciilor sale sau trebuie să susțină în mod direct interesele de afaceri ale CNR;
- să fie atât legale, cât și rezonabile ca sumă și pe măsura circumstanțelor;
- să nu fie necorespunzătoare sub nicio formă;
- să fie aprobate înainte de către consilierul juridic relevant, cu excepția situației în care valoarea spectacolului sau a cadoului este mai mică de 100 Euro/persoană.

În situațiile în care trebuie obținută o autorizare anticipată pentru orice divertisment, cadou sau protocol, cererea trebuie aprobată de Consiliul de Administrație.

Informațiile furnizate în cerere trebuie să ofere în esență o descriere corespunzătoare a destinatarilor, valoarea, natura, motivația de afaceri și alte circumstanțe legate de cererea de cheltuieli.

Cererile astfel completate vor fi la final analizate și aprobate de către echipa de conformitate.

Toate cererile pentru rambursare trebuie să fie susținute prin documente, inclusiv facturi originale ale terților sau, în cazul funcționarilor care nu au caracter public chitanțe corespunzătoare care dovedesc cheltuiala pentru care se cerere rambursarea. Toate cererile pentru rambursare trebuie să includă data la care s-a efectuat cheltuiala, numele și legăturile de afaceri ale tuturor celor prezenți și motivația de afaceri pentru cheltuială.

Vă rugăm, luați aminte la faptul că ar putea să nu fie rambursate cheltuielile care nu posedă aprobările cerute în conformitate cu regulile menționate mai sus.

Toate cheltuielile legate de divertisment, protocol, cadouri, instruire sau promovările cu bunăcredință, cheltuielile care au legătură cu contractul trebuie înregistrate cu exactitate în registrele și înregistrările CNR.

În concluzie trebuie să reținem faptul că este permisă oferirea de cadouri, divertisment, protocol sau bilete de călătorie și cazare în legătură cu afacerile cu o valoare nominală atât timp cât acestea sunt conforme cu politica antimită a CNR, politicile organizației destinatarului vizat, legile privind acordarea de cadouri și limitele financiare, după caz.

Ghidului de conformare la politica antimită a CN ROMARM SA. interzice oferirea de daruri sau favoruri în afara cursului normal al afacerii către clienți actuali sau posibili, către angajații sau agentii acestora, sau către orice altă persoană (incluzând, dar nelimitându-se la, „oficialii guvernamentali) cu care compania respectivă din grup are o relație contractuală sau intenționează să negocieze încheierea unui contract.

Oferirea de cadouri, mese, activități de divertisment:

De multe ori se obișnuiește să se facă schimb de cadouri, mese și activități de divertisment cu clienții, furnizorii și alți parteneri de afaceri. Aspectul esențial în aceste cazuri este să se mențină o relație profesionistă.

Evită cadourile, mesele și activitățile de divertisment scumpe sau extravagante care pot da impresia exercitării unei influențe nepotrivite.

Trebuie să analizezi întotdeauna dacă masa, cadoul sau activitatea de divertisment pe care plănuiești să o oferi

sau de care urmează să beneficiezi poate fi considerată ca extravagantă sau nepotrivită sau poate duce la sau implica crearea de obligații.

Deasemenea trebuie să ții cont de următoarele aspecte relevante:

- cadourile și activitățile de divertisment oferite clienților, potențialilor clienți și furnizorilor trebuie să servească intereselor legitime de afaceri ale CN ROMARM, să se încadreze în limite rezonabile și să fie adecvate circumstanțelor respective. Trebuie să dai întotdeauna dovadă de înțelegere față de regulile clienților și furnizorilor cu privire la primirea de cadouri și beneficierea de activități de divertisment. Dacă aveți îndoieli, solicitați întotdeauna aprobarea prealabilă scrisă a consilierului juridic relevant;
- nu se vor oferi niciodată cadouri în numerar sau echivalent în numerar;
- trebuie să păstrezi toate evidențele legate de cheltuielile respective.

Evenimente deosebite:

Oferirea către un client, furnizor sau partener de afaceri a oportunității de participare la un eveniment deosebit este acceptabilă atâta timp cât acest lucru nu are în vedere convingerea persoanei respective să acționeze cu parțialitate sau să nu își îndeplinească în mod adecvat îndatoririle profesionale.

De exemplu, invitarea unui client să participe la un eveniment deosebit ca parte a unei acțiuni de relații publice menite să contribuie la stabilirea bunelor relații sau la îmbunătățirea informațiilor despre Compania Națională ROMARM este permisă.

Promovări de produse și vizite la locațiile și filialele companiei:

La anumite intervale de timp, angajații pot invita clienți, furnizori sau alți parteneri de afaceri la locațiile și filialele companiei în vederea participării la vizite sau demonstrații legate de produsele noastre. Politica antimită a companiei nu interzice plata sau rambursarea cheltuielilor rezonabile făcute cu bună credință, cum ar fi cheltuielile de transport și cazare contractate de către sau în numele clientului, furnizorului sau partenerului de afaceri respectiv în scopul vizitei în cauză, sub condiția că: astfel de cheltuieli să fie direct legate de interese legitime de afaceri, cum ar fi promovarea, demonstrații cu privire la sau explicarea caracteristicilor produselor de către companie sau vizite la locațiile și filialele acesteia; plata pentru acoperirea acestor cheltuieli să fie acceptată pe scară largă, practică în mod uzual și permisă de legislația locală. Toate plățile efectuate trebuie să respecte restricțiile stipulate în secțiunea de mai jos.

Transport și cazare:

Compania Națională Romarm nu poate plăti sau rambursa cheltuielile de transport, cum ar fi biletele de avion, cazarea la hotel, mesele sau alte cheltuieli conexe ale clienților, furnizorilor sau altor parteneri de afaceri dacă acestea nu sunt legate de un scop permis, așa cum se prevede mai sus. Astfel de cheltuieli trebuie aduse la cunoștința angajatorului persoanei respective înainte de a fi contractate. CNR și angajații săi nu trebuie să dea curs niciodată solicitării de a păstra confidențialitatea unor astfel de plăți sau rambursări. Costurile de transport și cazare trebuie să fie modeste și în limite rezonabile.

Costurile de transport și cazare trebuie plătite direct furnizorului terță parte. În anumite circumstanțe, atunci când nu se poate face plata direct către furnizorul terță parte, aceasta poate fi efectuată direct către angajatorul persoanei în cauză. Nu trebuie să oferi niciodată fonduri pentru acoperirea cheltuielilor de transport și cazare direct persoanei respective decât în situații excepționale și numai după obținerea aprobării scrise prealabile a consilierului juridic relevant. Nu se vor plăti diurne persoanelor respective.

Trebuie să păstrezi toate evidențele legate de efectuarea cheltuielilor respective.

Exemplu practic: Un client important dorește să viziteze o uzină a Companiei Naționale ROMARM pentru a vedea unde sunt fabricate produsele pe care le achiziționează. Acesta a solicitat CNR să plătească cheltuielile asociate vizitei respective.

Cum trebuie să procedezi: Dacă cheltuielile se încadrează în limite rezonabile, dacă se obișnuiește ca societățile să plătească costurile asociate unor astfel de vizite, dacă acestea sunt aduse la cunoștința angajatorului clientului și dacă în acest fel nu se are în vedere în niciun fel influențarea nepotrivită a deciziilor de afaceri ale clientului, atunci compania poate plăti cheltuielile rezonabile de transport și cazare la hotel. CNR trebuie să plătească cheltuielile de transport și cazare ale clientului direct la hotel și la compania care asigură transportul aerian/feroviar/rutier.

Politica CNR în ceea ce privește acceptarea de beneficii de către angajații companiei:

Nu este permis să primești cadouri, câștiguri suplimentare, elemente de divertisment, servicii sau alte articole având o valoare monetară care depășește o valoare simbolică sau convențională, din partea partenerilor de afaceri și apersoanelor acționând în numele lor în legătură cu activitățile efectuate pentru CNR.

Acceptarea de beneficii de către angajații CNR oferite din mediul privat de afaceri, de la clienți și parteneri de afaceri, este permisă numai în cazul în care este înlăturată posibilitatea de a influența o decizie de afaceri sau alte activități de afaceri, efectuate de către angajat în cadrul companiei, în funcție de valoare, ocazie sau momentul acordării aceluși beneficiu.

Deciziile și activitățile de afaceri desfășurate de către angajații Companiei Naționale ROMARM trebuie să fie orientate în mod exclusiv către interesul și binele companiei. Angajații CNR nu pot pretinde, primi promisiuni sau accepta beneficii de la un partener de afaceri în schimbul luării unei decizii de afaceri sau pentru realizarea unui serviciu profesional în favoarea unui partener de afaceri.

Angajații Companiei Naționale ROMARM trebuie, de asemenea, să refuze daruri și gratificații din partea persoanelor care lucrează sau caută să lucreze cu CNR, cum ar fi furnizori sau potențiali furnizori, cu excepția articolelor promoționale de mică valoare.

Darurile în bani sunt interzise și, dacă vi se oferă, acestea trebuie refuzate.

Beneficierea de cadouri, mese și activități de divertisment:

Când te afli în situația de a beneficia de cadouri mese și activități de divertisment trebuie să analizezi cu prudență situația și să adopți următoarea conduită:

- nu accepta cadouri, mese sau activități de divertisment în schimbul întreprinderii unei acțiuni sau promisiuni de întreprindere a unei acțiuni în beneficiul unui client, furnizor sau al altui partener de afaceri;
- nu solicita cadouri, mese sau activități de divertisment de la clienți, furnizori sau de la alți parteneri de afaceri;
- nu trebuie să accepți în nicio situație cadouri în numerar sau echivalent în numerar, cum ar fi cardurile de cadouri; nu accepta cadouri, mese sau activități de divertisment extravagante. Acesta este un domeniu în care exercitarea judecății tale este esențială. De exemplu, un cadou modest în sezonul concediilor, oferit de un furnizor conform obiceiurilor locale și în scopul creșterii fondului comercial al unei relații legitime de afaceri este de obicei în regulă. Dar o excursie scumpă desfășurată pe durata unui weekend nu este acceptabilă. Uneori este greu de definit ce înseamnă extravagant, iar obiceiurile și lucrurile considerate acceptabile diferă de la țară la țară.

- în anumite cazuri cadourile modeste individuale pot fi considerate extravagante datorită valorii lor per total și a unor circumstanțe relevante. Dacă ai îndoieli, solicită întotdeauna aprobarea prealabilă scrisă a consilierului juridic relevant;
- cadourile cu valoare simbolică, cum ar fi trofeele, plachetele și statuetele inscripționate în scopul recunoașterii unui raport comercial pot fi acceptate doar dacă sunt primite ocazional și în împrejurări adecvate pentru oferirea de cadouri;

Atunci când ți se oferă un cadou, o masă sau o activitate de divertisment care depășește cele prevăzute în îndrumările de mai sus, refuză politicos și explică persoanei respective care sunt regulile Companiei Naționale ROMARM. Dacă returnarea unui cadou ar putea fi considerată ofensatoare pentru persoana care îl oferă sau circumstanțele în care acesta este oferit împiedică returnarea sa, trebuie să notifici consilierul juridic relevant, care te va ajuta fie să donezi cadoul respectiv unei organizații caritabile, fie să distribui cadoul sau să organizezi o tombolă la care să participe un număr mai mare de angajați.

Exemplu practic: Un furnizor cu care dorești să întărești relațiile, știind că practici schiatul, te invită pe tine și pe soțul/soția tău/ta la Sapporo pentru a petrece o săptămână pe pârtiile acestei frumoase stațiuni montane din Japonia. Cheltuielile de transport și cazarea (la hotelul de 5 stele unde a făcut rezervarea), care, raportate la alte locații din lume, sunt scumpe, urmează să fie plătite de gazdă. Un instructor de schi de înaltă clasă în domeniul schiatului va fi, de asemenea, disponibil pentru a te ajuta să-ți perfecționezi tehnica de schiat.

Cum trebuie să procedezi: întrucât acest eveniment nu pare să aibă la bază niciun interes de afaceri și este extravagant, trebuie să refuzi politicos invitația. Totuși, în cazul în care evenimentul respectiv servește unor interese profesionale importante pentru Compania Națională ROMARM, poți accepta invitația sub condiția primirii aprobării prealabile scrise de la consilierul juridic relevant și ca societatea să suporte cheltuielile tale de transport și cazare. Cheltuielile de transport și cazare pentru soț/soție vor fi suportate de tine.

Politica CNR privind ținerea evidențelor:

Nerespectarea prevederii privind menținerea unor registre și înregistrări financiare corespunzătoare încalcă legislația mai multor țări, inclusiv a României, chiar dacă nu se efectuează darea de mită. Fiecare angajat al Companiei trebuie să respecte procedurile privind controalele interne, raportarea financiară și păstrarea documentelor pentru a se asigura că întotdeauna compania își poate proba conformitatea cu legile și reglementările antimită.

Cerințe contabile:

CN ROMARM SA interzice utilizarea documentelor și facturilor false precum și efectuarea de înregistrări contabile inadecvate, echivoce, înșelătoare. Este interzis, deasemenea, utilizarea oricărei alte proceduri, tehnici sau procedeu contabil care ar ascunde sau masca în vreun fel plăți ilegale.

Ținerea exactă a registrelor și a evidențelor:

Toate plățile și cheltuielile trebuie consemnate integral și în mod adecvat potrivit regulilor de contabilitate aplicabile în cadrul companiei.

Acestea includ, dar fără a se limita la, următoarele:

- cadouri;
- cheltuieli de transport și pentru activități de divertisment;
- contribuții caritabile;
- cheltuieli legate de sponsorizări;
- contribuții de natură politică;
- plăți către terțe părți, furnizori și prestatori de servicii;

Evidențele trebuie păstrate conform tuturor măsurilor prelabile și aprobărilor relevante solicitate în baza acestei politici.

CN ROMARN SA va ține registrele și evidențele cu exactitate și fără omisiuni și va efectua revizii contabile interne adecvate. Nu se vor folosi bani sau active aparținând CN ROMARM SA, în mod direct sau indirect, în niciun scop ilegal, necorespunzător sau contrar eticii.

CN ROMARM SA își va ține registrele, evidențele și situațiile contabile în mod cât mai detaliat și mai precis, astfel încât să reflecte cu corectitudine toate tranzacțiile și valorile activelor.

Pentru compania noastră este inadmisibilă caracterizarea în mod eronat sau omiterea unei tranzacții în registrele companiei sau efectuarea unor revizii contabile neadecvate, având ca rezultat o caracterizare eronată

sau o omisiune. Considerăm ca esențială și obligatorie păstrarea unor descrieri detaliate și precise ale tuturor plăților și cheltuielilor.

Ca angajat al companiei trebuie să respecti standardele, principiile, normele și practicile CN ROMARM SA aplicabile în ceea ce privește procedurile contabile și de raportare financiară. Pregătirea tuturor rapoartelor și evidențelor de către angajați, în mod special, trebuie efectuată integral și fără întârziere. În ceea ce privește interacțiunile cu funcționarii publici sau guvernamentali și alte operațiuni comerciale internaționale explicate în cadrul acestei politici, angajații trebuie să obțină toate aprobările necesare din partea persoanelor responsabile de acordarea acestor aprobări, după caz.

Înainte de a efectua sau autoriza o plată către un funcționar guvernamental, angajații sau agenții CN ROMARM SA se vor asigura că nicio parte a plății respective nu va fi efectuată în alte scopuri decât cel care trebuie descris în mod complet și precis în registrele și evidențele companiei.

Nu se vor efectua situații contabile confidențiale sau neînregistrate în cadrul CN ROMARM SA în niciun scop.

Nu se vor efectua intrări false sau artificiale în registrele și evidențele CN ROMARM SA din niciun motiv.

Nu se vor utiliza fonduri personale pentru a întreprinde acțiuni interzise de politica CN ROMARM SA. și Codului de conduită în afaceri adoptat de companie.

Exemplu practic: Dorești să oferi un cadou de Crăciun modest unui client loial. Întrucât ești de părere că organizarea achiziționării acestuia prin intermediul CN ROMARM ar fi dificilă și ar necesita mult timp, dorești să cumperi personal cadoul respectiv, urmând ca banii să-ți fie rambursați ulterior de companie.

Cum trebuie să procedezi: Orice cadouri sau activități de divertisment oferite sau primite trebuie justificate în mod adecvat în evidențele relevante ale Companiei Naționale ROMARM. Chiar dacă alegi să cumperi cadoul pe cheltuiala ta și nu pretinzi ulterior nicio rambursare, acesta va fi oferit de tine în calitate de reprezentant al Companiei Naționale ROMARM. Prin urmare, trebuie să te asiguri că respectivele cheltuieli sunt consemnate în mod corespunzător.

Politica CNR privind verificările prealabile necesare atunci când faci angajări de personal sau contractezi terțe părți:

Pentru a garanta o utilizare corectă a bunurilor companiei și pentru a minimiza riscul de corupție și al altor conflicte de interese, o atenție specială trebuie acordată în selectarea și monitorizarea consultanților, agenților și intermediarilor externi care sunt implicați în activitățile de afaceri. Toate contractele relevante trebuie să includă prevederi privind evitarea corupției.

Această politică interzice ofertele, promisiunile sau plățile ilegale făcute prin intermediul terților care acționează în numele Companiei Naționale ROMARM. Compania este responsabilă pentru mitele plătite de terțe părți care acționează în numele acesteia sau pentru mitele plătite de angajații săi sau de alte persoane care prestează servicii pentru Companie. Prin urmare, nu trebuie niciodată să autorizezi sau să soliciți angajaților sau terțelor părți să plătească mită unei persoane (inclusiv oficialilor guvernamentali) sau să primească mită de la cineva. De asemenea, nu poți trece cu vederea activitățile efectuate de terțe părți care acționează în numele Companiei Naționale ROMARM și pe care le suspectezi că ar putea fi în conflict cu această Politică antimită. Ai datoria de a aduce aceste aspecte imediat la cunoștința compartimentului juridic al companiei.

Trebuie să fii atent în mod special atunci când evaluezi un potențial angajat sau terță parte care poate acționa în numele Companiei Naționale ROMARM, mai ales dacă persoana respectivă va interacționa cu oficiali guvernamentali în numele companiei. Trebuie să obții aprobarea prealabilă scrisă a compartimentului juridic al companiei înainte de a angaja o terță parte care poate interacționa cu oficiali guvernamentali în numele Companiei Naționale ROMARM. Nu trebuie să angajezi personal, agenți terțe părți sau consultanți dacă ai motive suficiente să crezi că persoana respectivă poate avea o tentativă de oferire de mită.

Noii angajați și terțele părți angajate de Compania Națională ROMARM trebuie să primească un exemplar din Politică antimită a companiei și să fie informați cu privire la obligația de respectare a acesteia.

Exemple de terțe părți și alți intermediari:

Prin „terți” se înțelege, în general, orice persoană sau entitate cu care CNR face afaceri.

Următoarele tipuri de persoane pot fi considerate terțe părți care prestează servicii pentru sau în numele Companiei Naționale ROMARM și ale căror acțiuni pot fi atribuite companiei:

- agenți, reprezentanți, consultanți și alți intermediari;
- persoane care aduc noi afaceri în Compania Națională ROMARM;
- contractanți și furnizori de servicii;
- agenți de lobby;

- firme de avocatură și consilieri;
- consultanți și consilieri în domeniul relațiilor publice și marketing-ului;
- contractanți imobiliari;
- firme de vânzare și marketing;
- filiale, inclusiv cele în care Compania Națională ROMARM deține mai puțin de 50% din acțiuni;
- furnizori care prestează servicii pentru Compania Națională ROMARM și nu acționează ca simpli vânzători de produse.

Toate plățile făcute către terți implicați în tranzacții comerciale trebuie să fie adecvate, legale și rezonabile ca natură și valoare în raport cu bunurile și serviciile oferite de terții respectivi. Angajații CNR au obligația să aleagă cu grijă fiecare terț care acționează în numele companiei și să acționeze cu atenția cuvenită conform procedurilor Companiei Naționale ROMARM. În plus, contractele încheiate cu terți trebuie, în măsura în care este posibil, să includă prevederi pentru diminuarea riscului unor potențiale plăți ilicite.

Măsuri de verificare prealabilă la angajarea de personal sau terțe părți:

Pentru a te asigura că nu are loc darea sau luarea de mită este necesar să procedezi cu atenție și să faci verificări prealabile atunci când angajezi personal sau când selectați terțe părți care vor acționa în numele Companiei.

Este obligația CNR să inspecteze/auditeze terța parte în această privință înainte de începerea oricărei colaborări.

Trebuie să lucrezi numai cu persoane sau firme calificate și cu o bună reputație. Pentru a te asigura de acest lucru trebuie să identifici care sunt calificările candidatului și motivele profesionale legitime pentru selectarea acestuia, trebuie să intervievezi candidatul, să te întâlnești cu el și să investighezi reputația acestuia în domeniu. Dacă persoana sau firma respectivă provine dintr-o țară cu grad mare de risc în care se practică mita, investigarea persoanei sau firmei în cauză trebuie să fie cu atât mai amănunțită. Trebuie să verifici pentru a te asigura că respectivul candidat nu are rude sau alt fel de relații cu oficiali guvernamentali care sunt responsabili de domeniul în care acesta urmează să-și desfășoare potențialele sale îndatoriri; angajarea unei astfel de persoane/firme ar putea fi interpretată ca o încercare a Companiei Naționale ROMARM de a obține un avantaj necuvenit. Fiecare etapă a investigației trebuie să fie documentată. De asemenea, trebuie să te asiguri că retribuiția propusă este în mod rezonabil proporțională cu serviciile prestate.

Atenție la: Pe durata procesului de verificare prealabilă, trebuie să fii atent la eventualele semne care pot indica că potențialul angajat sau terță parte nu trebuie angajată:

- solicitarea unei metode inadecvate de plată, de exemplu, solicitarea de plăți indirecte într-o altă țară decât cea în care își desfășoară activitatea entitatea, plăți în numerar sau plăți efectuate într-un cont ascuns sau secret sau în contul unei terțe părți;
- candidatul este refractar să semneze un contract;
- promisiunea unor rezultate neobișnuit de rapide;
- aparenta lipsă de calificare sau experiență pentru poziția sau funcția respectivă;
- acuzații care i-au fost aduse candidatului în trecut sau cazuri în care candidatul a adoptat un comportament inadecvat în afaceri;
- candidatul nu este dispus să furnizeze informațiile solicitate;
- solicitarea unei plăți sau cadouri pentru sine sau pentru altă persoană.

În cazul în care în urma măsurilor de verificare prealabile se descoperă aspecte care trezesc suspiciuni, trebuie să ceri sfatul consilierului juridic relevant și conducerii în vederea clarificării motivelor tale de îngrijorare înainte de a angaja membrul personalului sau terță parte în cauză.

În ceea ce privește terțele părți, obligațiile tale de efectuare a unor verificări prealabile nu se încheie atunci când terță parte este selectată și angajată. Trebuie să monitorizezi în continuare rapoartele Companiei Naționale ROMARM cu terțe părți și să desfășori verificări prealabile periodice cu privire la orice terțe părți contractate.

Clauze contractuale:

Toți angajații trebuie să semneze o declarație prin care să arate că au citit și înțeles Politica și că se angajează să o respecte. Declarația angajatului este inclusă în Anexa 1.

În mod similar, nu trebuie niciodată să te angajezi într-un raport cu terțe părți decât dacă acestea semnează un contract ale cărui prevederi stipulează că acestea nu practică și nu vor practica mită. Un exemplu de limbaj contractual care trebuie folosit în acest caz este inclus în Anexa 2.

Contractele incheiate cu terții trebuie să cuprindă clauza anticorupție conform modelului din Anexa 3.

Responsabilitățile și îndatoririle organizaționale:

Conducerea Companiei Naționale ROMARM va fi responsabilă pentru toate măsurile privind prevenirea și identificarea corupției și a conflictelor de interese așa cum sunt definite în această politică.

Personalul CN ROMARM trebuie să observe și să respecte în particular cerințele generale și speciale cu sârguința și conștiinciozitatea unor oameni de afaceri/executivi, fiind obligat a se conforma cu toate reglementările legale valabile în vigoare fără limitare, precum și a se conforma cu reglementările interne care se aplică acestuia.

Structurile interne competente, de exemplu Inspecție Generală, Anticorupție, Juridic, trebuie consultate în cazul unor incertitudini și îndoieli cu privire la aplicabilitatea, validitatea și eficacitatea cerințelor legale.

Aceste responsabilități includ următoarele îndatoriri organizaționale:

Consiliul de Administrație și conducerea executivă a CN ROMARM SA și filialelor sale vor garanta:

- structuri clare de organizare;
- responsabilități clare;
- delimitări și limitări clare privind ierarhia internă;
- evitarea dependențelor de instruire în eventualitatea intereselor divergente (potențiale) și conformarea cu principiile corespunzătoare unei bune delegări de sarcini și obligații;
- selectarea atentă, informarea (formare/informare) și monitorizarea activității responsabililor;
- obținerea și respectarea recomandărilor legale oferite de către departamentul Juridic intern cu privire la toate situațiile legale relevante;
- alocarea sarcinilor în funcție de responsabilitățile și competențele de fond;
- respectarea principiului de verificare încrucișată (cross-checking) a deciziilor individuale de către reprezentanții structurii de inspecție generală a companiei;
- reprezentarea clară a companiei și regulile privind semnăturile;
- monitorizarea prin intermediul structurii de audit intern și a auditorilor externi;
- controlul prin intermediul structurii de inspecție generală, anticorupție;
- regulat, sau ori de câte ori este necesar, raportarea cu privire la cazurile de corupție și a altor conflicte de interese care apar în companie și filialele sale.

Conducerea companiei trebuie să aibă în vedere următoarele principii de bază atunci când delegă sarcini:

- alegerea adecvată a nivelului de responsabilitate;
- evitarea transferului atribuțiilor și a responsabilităților până la nivelul de jos din ierarhie;
- instruirea responsabililor într-un mod lipsit de ambiguitate, clar și complet;
- monitorizarea periodică a cunoștințelor de specialitate și fiabilitatea responsabililor;
- intervenția în caz de culpă a responsabililor prin constatarea faptelor, investigarea și luarea măsurilor pentru eliminarea viitoare a surselor de probleme.

Măsuri pentru evitarea corupției și a conflictelor de interese:

Regulile ce urmează privind evitarea corupției și a conflictelor de interese implică metode comune de evitare a riscurilor referitoare la corupție și la conflictele de interese. Ele se concentrează în principal pentru persoanele responsabile de conducere sau organizare. În ceea ce privesc măsurile speciale aplicabile angajaților, acestea trebuie să respecte normele legale și regulile interne, în special dreptul de confidențialitate și legislația cu privire la participația angajaților.

Analiza Riscurilor

O colecție sistematică și o analiză a riscurilor existente și investigate pe de o parte sau detectarea cazurilor de încălcare a regulilor aplicabile, pe de altă parte reprezintă o bază importantă pentru o apărare efectivă și eficientă împotriva corupției și a conflictelor de interese.

Cu scopul de a identifica riscurile referitoare la Conformitate, Echipa de Conformitate a Companiei Naționale ROMARM SA, cu suportul diferitelor funcțiuni și comisii din cadrul CNR (ex. Achizitii, Resurse Umane, Contabilitate, Juridic, Echipa de Gestionare a Riscurilor, Comisia de Monitorizare și Dezvoltare a Sistemului de CIM), va efectua o evaluare anuală a riscurilor referitoare la corupție pe baza rezultatelor controalelor efectuate pentru detectarea și prevenirea corupției și a conflictelor de interese, dar nu numai, în zona relevantă și va stabili măsurile potrivite și recomandate pentru reducerea sau eliminarea riscurilor identificate în structura corporativă și operațiuni.

Prevenție:

În momentul în care sunt angajați sau își schimbă locul de muncă în cadrul Companiei Naționale ROMARM SA, angajații trebuie conștientizați cu privire la riscurile de corupție și a conflictelor de interes și instruiți cu privire la acțiunile care urmează să fie luate, în conformitate cu normele legale și a regulamentelor interne, împotriva lor în cazul unor astfel de încălcări. În ceea ce privesc riscurile posibile, angajații trebuie, de asemenea, conștientizați de acestea ulterior.

În cazul în care sunt implicați în funcțiuni organizaționale cu un risc crescut de corupție și conflicte de interes, angajaților trebuie să li se amintească acest lucru și trebuie oferită o instruire specifică responsabilităților lor de lucru, la intervale regulate de timp.

Funcțiunile interne responsabile pentru instruirea și formarea profesională, precum și dezvoltarea personalului, vor include subiectul de “gestionare a riscurilor” în programele lor.

Încrederea și integritatea personală a angajaților este un factor important în reducerea riscurilor datorate corupției și a altor conflicte de interes în toate entitățile structurale ale CNR. Procesele de ocupare a pozițiilor ar trebui să fie, prin urmare, proiectate pentru a permite o evaluare fiabilă a competențelor și adecvarea profilului personal al candidatului la locul de muncă. Funcțiile de conducere sunt responsabile pentru administrarea resurselor umane și controlul privind verificarea continuității și dezvoltării aptitudinilor și adecvarea profilului personal, care trebuie evaluat la intervale regulate de timp sau atunci când se consideră necesar, după caz. Regulile care se aplică dreptului de participare a angajatului (printre altele, participarea la programele de dezvoltare ale resurselor umane, audierea în fața comisiilor companiei, care sunt responsabile pentru schimbarea locului de muncă sau pentru transferul poziției etc.) rămân neafectate.

În acele zone în care, conform rezultatelor finale ale evaluării riscurilor, apar factori de risc crescut precum neîncrederea personală și funcțională având în vedere durata performanței angajatului în desfășurarea aceluiași activități, de-a lungul timpului, trebuie acordată o atenție deosebită în momentul recrutării eligibilității aplicanților, pe baza unor criterii profesionale specifice (funcții sensibile la corupție). Astfel, în aceste zone, în conformitate și cu normele legale în vigoare și având în vedere, totodată, și interesul personal al angajaților, trebuie avută în vedere ca și măsură pentru reducerea riscului de corupție sau a altor conflicte de interes, schimbarea periodică a locului de muncă. De asemenea, trebuie avut în vedere și dreptul de participare al reprezentanților angajaților în comitetele sau comisiile companiei, care sunt responsabile pentru schimbarea locului de muncă sau de transferul forței de muncă etc., precum și dispozițiile relevante aplicabile din legislația națională.

Mecanisme de control:

Plecând de la dezideratul că deciziile de afaceri trebuie să fie transparente în fiecare etapă, inclusiv în

faza de pregătire în luarea deciziilor trebuie să ne asigurăm ca fiecare tranzacție legată de proiecte, negocieri și informații trebuie să fie întotdeauna atent documentată în scris. Pentru aceasta este necesar ca operațiunile să fie întotdeauna însoțite de documente, care sunt descrise în procesele relevante, și stocate/arhivate în mod corespunzător.

Pe parcursul planificării proceselor relevante, trebuie încorporate măsuri adecvate pentru controlul tranzacției. Aceste măsuri trebuie să servească protecției angajaților și trebuie să fie conștientizat faptul că aceste măsuri sunt luate pentru a evita orice încălcare a legii/procedurilor aplicabile. În zonele în care există un risc crescut de corupție și alte conflicte de interese, conform rezultatelor analizei de risc, sunt necesare măsuri de control deosebit de stricte. Punerea în aplicare a mecanismelor de control trebuie documentată în așa fel încât acestea să poată fi verificate.

În timpul selecției și atribuirii sarcinilor, mecanismele de control (de exemplu: principiul verificării încrucișate, principiul celor patru ochi) vor fi luate în considerare, astfel încât riscurile să fie diminuate.

Funcția de conformare antimită este atribuită Serviciului Inspecție Generală, Anticorupție. Aceasta nu absolvă managementul de la cel mai înalt nivel de sarcinile și responsabilitățile lor privind implementarea și conformarea sistemului de management antimită la nivelul CNR și filialelor sale.

Compania Națională ROMARM are implementat un sistem intern de controale contabile pe care se obligă să-l păstreze și perfecționeze permanent pentru a oferi garanții rezonabile că:

- tranzacțiile sunt efectuate în conformitate cu aprobarea generală sau specifică a managementului;
- tranzacțiile sunt înregistrate astfel încât: să permită pregătirea situațiilor financiare în conformitate cu principiile contabile general acceptate sau cu orice alte criterii aplicabile unor asemenea situații, și să mențină responsabilitatea contabilizării activelor;
- se permite accesul la active doar în conformitate cu aprobarea generală sau specifică a managementului;
- înregistrările contabile referitoare la active sunt comparate cu activele existente la intervale rezonabile de timp și că se iau măsuri corespunzătoare în cazul apariției unor diferențe.

Toate filialele din cadrul Companiei Naționale ROMARM trebuie să aibă implementate controale și proceduri interne care să respecte aceste criterii și care să ajute la conformarea cu prezentul Ghid de conformare la Politica antimită a CNR.

Unul din elementele unui sistem eficient de controale interne este ca personalul cu atribuții de control și audit din cadrul companiei și filialelor sale unitatii și cel din structurile controlului financiar de gestiune și controlului financiar preventiv să verifice tranzacțiile și cheltuielile/cererile de plată pentru a găsi eventuale semnale de alertă care să indice o bază comercială necorespunzătoare sau riscuri excesive pentru activități de corupție.

Semnale de alertă pentru activități de corupție:

Alertele sunt situații care atrag atenția asupra unei persoane responsabile sau terțe părți în legătură cu un risc privind o conduită ilegală sau necorespunzătoare care a avut loc sau poate avea loc în viitor. Atunci când depistăm o astfel de situație este nevoie să facem o analiză suplimentară, să efectuăm verificări prealabile și consultări înainte de a lua vreo măsură.

În cele ce urmează vor fi enumerate semnalele de alertă cel mai des întâlnite, generate de existența anumitor tipuri de activități ce ar putea stârni suspiciuni despre o persoană cu care CNR a făcut afaceri sau cu care i se propune să facă afaceri sau pot indica un risc în ceea ce privește relațiile cu terțe părți:

- participantul la tranzacție are relații de afaceri, de familie sau alte relații personale cu un client sau oficial guvernamental, a fost în trecut un client sau oficial guvernamental sau a fost acceptat doar pe baza influenței acestuia asupra unui client sau oficial guvernamental;
- un client sau oficial guvernamental recomandă sau insistă asupra folosirii participantului la tranzacție;
- tranzacții în care banii sau bunurile sunt intermediare de un consultant sau reprezentant al unui oficial guvernamental în scopul de a obține anumite acțiuni guvernamentale;
- folosirea unor consultanți sau reprezentanți care au o relație strânsă cu guvernul sau un partid politic din țara în care își desfășoară activitatea CNR;
- participantul la tranzacție refuză să accepte clauzele contractuale referitoare la anti-corupție, folosește o companie fictivă sau altă structură corporativă imorală, insistă asupra unor proceduri de contractare neobișnuite sau suspecte, refuză să divulge identitatea proprietarilor săi sau cere ca acceptarea sa să fie datată anterior sau modificată astfel încât să falsifice informații;
- terțe părți despre care nu deținem multe informații, de ex. cele care au o istorie comercială incertă, ce oferă informații foarte limitate (insuficiente), false sau contradictorii sau care nu oferă deloc informații cu privire la companie (cum ar fi companii create într-o jurisdicție unde detaliile corporative despre acționari, directori etc. nu pot fi accesate public) cu ocazia verificărilor prealabile, sau companii recent create;
- participantul la tranzacție are o reputație îndoielnică în afaceri sau s-a confruntat cu acuzații referitoare la acordare de mită, fraudă sau alte infracțiuni sau există informații despre derularea unor anchete formale sau informale din partea autorităților statului în ceea ce-l privește sau are referințe nesatisfăcătoare sau de la terți inexistenți;
- participantul la tranzacție nu are capacitățile, personalul sau calificările necesare pentru efectuarea serviciilor respective;

- cheltuiala/cererea de plată este neobișnuită, nu este însoțită de documentația corespunzătoare, este neobișnuit de mare sau nu e proporțională cu serviciile ce urmează a fi prestate, nu îndeplinește condițiile generale ale unui contract sau implică utilizarea de lichidități sau de instrumente de plată la purtator sau prin mandat poștal;
- solicitări de acoperire a unor cheltuieli neobișnuit de mari, sau cheltuieli ale asociațiilor sau membri ai familiei;
- cheltuiala/cererea de plată implică un cont în afara registrelor, se face într-o jurisdicție în afara statului în care se prestează sau se vor presta serviciile sau aceasta se face într-o forma care nu respectă legislația locală;
- solicitarea unor comisioane neobișnuit de mari, arvune și caracteristici neobișnuite ale plăților;
- cheltuiala/cererea de plată este descrisă ca fiind necesară pentru „a obține afacerea” sau pentru „a face aranjamentele necesare”;
- insistențe repetate sau excesive pentru oferirea de cadouri, ospitalitate, divertisment și altele asemenea;
- ospitalitate care nu are nicio legătură legitimă cu promovarea sau demonstrarea de produse sau servicii;
- solicitări de, sau transferuri ciudate de fonduri ce provin de la și sunt direcționate spre țări: care au legi stricte de păstrare a confidențialității tranzacțiilor bancare sau un control deficitar al operațiunilor de spălare de bani, în care infraționalitatea și/sau corupția sunt larg răspândite sau în care există un risc ridicat de corupție în conformitate cu măsurătorile efectuate de Indexul de Percepție al Corupției al Transparency International sau alți indici similari;
- plăți către/de la oficiali guvernamentali sau indivizi care pot fi expuși politic;
- solicitarea unei terțe părți de a structura o tranzacție pentru a se sustrage de la cerințele de contabilitate și/sau raportare, sau de a o structura în așa fel încât să pară a fi o acțiune comercială legală;
- tranzacții bănești, solicitări de bani transferuri bancare care nu corespund activităților comerciale ale persoanei respective;
- o ezitare din partea terței părți în cauză de a oferi vreo informație solicitată în scopul identificării corecte și

a verificărilor prealabile;

- o terță parte care deschide mai multe conturi sub unul sau mai multe nume și solicită ca plățile să fie distribuite între aceste conturi sau depozitate în aceste conturi în mici tranșe;
- plățile prin intermediul unui terț (altul decât o bancă) care nu are o relație contractuală cu CNR;
- tranzacțiile cu terțe părți ce au adrese necunoscute, adrese de casuță poștală sau care furnizează informații insuficiente sau false;
- cadouri sau gratuități pentru oficiali publici, reprezentanți ai unor partide politice, candidați la o funcție politică, clienți sau rude ale acestora;
- atunci când există semnale că terță parte nu acționează în numele său, ci încearcă să ascundă identitatea adevăratului beneficiar;
- tranzacții ce au drept intermediar companii fictive, în special cele cu sediul în paradisuri fiscale;
- activități recreative extravagante pentru oficiali guvernamentali, lideri de partid sau familiile acestora;
- plăți indirecte către clienți, oficiali guvernamentali sau rude ale acestora;
- folosirea, fără o justificare legitimă, a unităților CNR (sau reprezentanțelor CNR) de către oficiali guvernamentali/clienți;
- tranzacțiile ce implică mai multe persoane și companii ce nu par să aibă o relație între ele;
- solicitarea din partea unui agent sau reprezentant a unei metode neobișnuite de plată sau plăți către o țară terță;
- numirea unui reprezentant plătit atunci când o decizie de imputernicire este iminentă;
- refuzul terței părți de a permite respectarea în trecut sau în viitor a principiilor de afaceri menționate în legile referitoare la corupție, mită, spălarea banilor și terorismului din statele în care CNR derulează afaceri;
- orice sugestie conform căreia legile, reglementările, procedurile sau politicile CNR nu trebuie urmate;
- orice sugestie conform căreia o conduită ilegală este acceptabilă ca urmare a normei sau obiceiului într-o anumită țară;

- refuzul de a încheia un contract scris sau o cerere pentru a efectua servicii fără un contract scris atunci când așa ceva este necesar;
- solicitări pentru plăți în avans sau creșteri ale sumelor plătite, cum ar fi bonificațiile sau onorariile de succes;
- împărțirea sumelor ce urmează a fi plătite cu alte entități a căror identitate nu este divulgată;
- refuzul de a furniza facturi corespunzătoare sau furnizarea de facturi suspecte ;
- oferirea de a furniza sau furnizarea de facturi false;
- cereri pentru atribuirea de servicii ulterioare pentru care acea entitate nu are capacitatea de a le îndeplini.

Lista de mai sus nu este exhaustivă, iar semnalele de alarmă vor varia în funcție de natura tranzacției sau a cheltuielii/cererii de plată și în funcție de piața geografică sau domeniul de activitate. Angajații pot estima constant dacă în situația respectivă există semnale obișnuite suplimentare de alarmă.

Dacă un angajat are vreo informație în legătură cu oricare dintre aceste „alerte”, el/ea trebuie să ia legătura imediat cu responsabilul principal cu conformitatea sau cu serviciul de asistență.

Constatarea faptelor:

În cazul în care există un motiv concret pentru a suspecta acte de corupție sau conflicte de interese, așa cum sunt definite în această politică, circumstanțele trebuie investigate indiferent de reputația suspectului și poziția sa în cadrul Companiei Naționale ROMARM SA. În acest sens, circumstanțele, atât incriminatorii cât și cele dezincriminatorii, trebuie să fie stabilite.

În cazul în care există o suspiciune de corupție și conflicte de interese, funcția de conducere, după o notificare relevantă, este obligată să informeze, imediat, echipa pentru conformitate a companiei care, la rândul său, va implica, pentru suportul necesar investigării și constatării faptelor respective, funcțiile relevante.

Informații privind încălcările identificate:

Funcțiile responsabile pentru constatarea potențialelor abateri trebuie să notifice imediat Echipa pentru conformitate a companiei, care la rândul său va notifica, la intervale regulate sau ad-hoc, persoanele responsabile de supravegherea cazurilor identificate de corupție și a altor conflicte de interese pentru punerea în

aplicare a măsurilor luate în acest sens.

Orice anunțuri publice, de cazuri identificate, se vor face numai prin intermediul persoanelor responsabile din cadrul Compartimentului de Comunicare a CNR, după acordul prealabil al Serviciului Juridic și a Echipei pentru Conformitate a companiei.

Notificand funcțiunile din companie, angajații și persoanele în cauză nu trebuie să compromită constatarea internă a faptelor și a investigațiilor realizate de autoritățile de urmărire penală. Astfel, trebuie luate măsuri adecvate pentru transmiterea acestor informații, pentru a evita afectarea intereselor legitime ale tuturor persoanelor implicate.

Raportarea neregulilor, incidentelor, motivelor de îngrijorare și a încălcărilor reale sau suspectate:

Orice abateri propriu-zise sau presupuse ale politicilor prezentate în Ghidul de conformare la Politica antimită a CN ROMARM trebuie raportate imediat la conducerea CN Romarm și la Serviciul Inspecție generală, Anticorupție al companiei. Orice activități raportate care par să nu respecte această politică vor fi investigate corespunzător.

Se așteaptă ca salariații, asociații de afaceri și persoanele acționând în numele lor în legătură activitățile efectuate pentru Compania Națională Romarm să își exprime preocupările în legătură cu posibile încălcări ale principiilor internaționale anti-mită și anticorupție, ale legii și ale politicilor prezentate în Ghidul de conformare la Politica antimită a CN ROMARM și să raporteze de îndată abaterile de la aceste principii, acte normative și proceduri.

Non-Ripostă și Confidentialitate:

Compania Națională ROMARM apreciază sprijinul angajaților care identifică riscuri potențiale și care se impun a fi rezolvate. CNR va întreprinde toate măsurile posibile pentru a asigura confidentialitatea situațiilor raportate, inclusiv confidențialitatea identității celui care le semnalează. Aspectele sesizate vor fi investigate într-o manieră cât mai confidențială cu putință. Persoanele care raportează („avertizorul de integritate”) / persoanele care investighează astfel de rapoarte conform prezentei politici sunt asigurate că nu vor exista represalii asupra lor ca urmare a raportării/investigării.

Compania Națională ROMARM nu tolerează niciun fel de ripostă împotriva salariaților care, cu bună credință, raportează încălcarea sau violarea politicilor din Ghidul de conformare la Politica antimită sau orice aspecte de comportament ilegal. CNR acordă multă seriozitate reclamațiilor privind riposta în asemenea cazuri.

Acuzatiile de ripostă sunt examinate și urmate de acțiuni corespunzătoare.

CNR își ia angajamentul să se asigure că angajații pot să își raporteze suspiciunile și îngrijorarea într-un mediu de încredere completă și confidențialitate deplină. Toate raportările sunt luate foarte în serios și vor fi investigate cu maximă seriozitate; răzbunarea, sub orice formă, împotriva unui angajat care a raportat o fraudă este strict interzisă. Dacă:

- aveți la cunoștință că a avut loc un act de mituire sau corupție sau dacă suspectați că acest lucru s-a întâmplat sau s-ar putea întâmpla, oriunde în cadrul (sau în legătură cu) CNR , trebuie să raportați imediat acest lucru;
- aveți motive să credeți că vreun angajat al companiei sau oricine altcineva, care lucrează în numele CNR, s-a angajat în acțiuni care încalcă normele de etică sau normele legale, trebuie să raportați prompt incidentul;
- sunteți abordat sau vi se solicită să ascundeți identitatea celeilalte părți într-o tranzacție sau să participați la o plată ilegală, o plată “neînregistrată în contabilitate”, o plată în numerar sau o plată către o terță parte sau un cont bancar din afara țării în care sunt prestate serviciile, acesta trebuie să refuzați să participați la o astfel de acțiune și trebuie să raportați imediat incidentul;
- aveți cunoștință de situații care atrag atenția asupra unei persoane responsabile sau terțe părți în legătură cu un risc privind o conduită ilegală sau necorespunzătoare care a avut loc sau poate avea loc în viitor conform listei cu semnale de alertă pentru activități de corupție sesizați acest lucru cât mai urgent posibil echipei de conformitate;
- vi se oferă mită, sau vi se cere să oferiți mită, sau dacă suspectați că s-a produs sau s-ar putea produce un act de mituire, corupție sau o altă încălcare a acestei politici, oriunde în cadrul, sau în legătură cu, RMG, trebuie să raportați imediat acest lucru echipei de conformitate.

Sesizările se pot efectua către punctul principal de contact din cadrul Companiei Naționale ROMARM la: adresa de e-mail petiție@romarm.ro, integritate@romarm.ro, cutia poștală din incinta companiei pentru sesizarea iregularităților și a posibilelor fapte de corupție, telefonic sau fax: la 0372189433.

Trebuie de asemenea să contactați Serviciul Inspecție generală, Anticorupție, consilierul juridic relevant, sau Echipa de conformitate al/a CNR în cazul în care aveți orice întrebări generale despre Ghidul de conformare la Politica antimită a CNR, sau despre felul în care se aplică regulile în direferite circumstanțe.

Fiecare angajat CNR este încurajat să adreseze întrebări referitoare la Ghidul de conformare la Politica antimită a CNR: Echipei de etică și conformitate, serviciului Inspecție Generală. Anticorupție și Serviciului Juridic.

Angajații și partenerii de afaceri, inclusiv clienții, pot raporta motivele de îngrijorare prin canalele de comunicare privind integritatea. Sunt disponibile trei modalități principale: prin cutia poștală, prin telefon sau prin portalul web. Numerele de telefon și codurile de acces (în cazul în care sunt necesare), precum și adresele de e-mail sunt disponibile accesând site-ul web al CNR, Ghidul de conformare la Politica antimită a CNR sau Planul de integritate al CNR.

Ce se întâmplă dacă nu respectați politica?

În temeiul legislației din România și din foarte multe state, mita reprezintă o infracțiune. Dacă legislația privind anti-corupția este încălcată, CNR, angajații și partenerii săi de afaceri pot primi sancțiuni civile, penale și administrative, iar reputația Companiei Naționale Romarm poate suferi pierderi semnificative în ceea ce privesc relațiile publice.

Chiar și aparența unei abateri poate dăuna grav reputației Companiei. Companiei i s-ar putea interzice desfășurarea tranzacțiilor cu guvernul federal dacă se face vinovată de o abatere.

Dacă sunteți condamnat, ați putea primi amenzi nelimitate și până la zece ani de închisoare. În plus, CN ROMARM SA poate primi, la rândul său, sancțiuni grave, care includ amenzi nelimitate, cereri de despăgubire din partea unor terțe părți și excluderea din procesul de licitație pentru contracte guvernamentale.

Respectarea de către dvs. a acestei politici și a tuturor legilor aplicabile cu privire la anti-mită și corupție este așadar esențială pentru a vă proteja atât pe dvs., cât și Compania Națională ROMARM.

Prin urmare aveți o responsabilitate personală de a respecta această politică și standardele stabilite în îndrumările anti-mită și Corupție și standardele cu privire la Cadouri și Ospitalitate. Orice încălcare va fi considerată o problemă disciplinară de către CNR și filialele sale și poate rezulta în acțiuni disciplinare (în

conformitate cu legea locală dacă este cazul) inclusiv încetarea contractului de muncă fără preaviz. CNR și filialele sale pot de asemenea raporta o încălcare către autoritățile responsabile.

Dacă un partener de afaceri nu respectă această politică, CN ROMARM poate cere încheierea relației de afaceri.

Managementul calității:

Auditorii interni sau externi verifică calitatea proceselor referitoare la conformitatea cu această politică, la intervale regulate de timp sau la cerere, în conformitate cu normele legale efective, în vigoare, și a reglementarilor și regulamentelor interne ale CNR. În această privință auditorii menționați mai sus pot avea acces la rezultatele procesului de evaluare a riscurilor de corupție.

Măsuri disciplinare:

Directorii, angajații sau partenerii de afaceri care efectuează plăți necorespunzătoare către oficiali guvernamentali vor fi supuși măsurilor disciplinare aferente ale companiei, respectiv vor suporta și consecințele legale ale încălcării legilor aplicabile.

Măsuri disciplinare urmează a fi întreprinse față de persoanele care:

- știu că alții premeditează încălcarea acestei politici și nu raportează aceasta conducerii companiei, echipei de conformitate sau Serviciului Inspecție Generală, Anticorupție;
- știu că această politică a fost încălcată de aceștia sau de alți angajați și nu raportează aceasta conducerii companiei, echipei de conformitate sau Serviciului Inspecție Generală, Anticorupție;

Nerespectarea acestei politici și a procedurilor aferente va fi analizată cu seriozitate și va putea constitui un motiv de sancționare, conducând inclusiv până la încetarea contractului de muncă din motive întemeiate.

Îndrumări:

Dacă aveți orice întrebări referitoare la ce implică această politică sau oricare dintre anexele aferente, înainte de a acționa, solicitați clarificări și îndrumare. Nu încercați să rezolvați incertitudinile pe cont propriu. Participați la cursuri de formare și la evaluări complete și obțineți certificări corespunzătoare.

Punere în aplicare și aspecte contractuale:

CNR efectuează monitorizarea periodică a programului său anti-corupecție, prin metode diferite, printre care se numără și evaluarea partenerilor din punct de vedere al riscului. CNR cere ca anumiți parteneri să fie evaluați în detaliu înainte de a li se permite să înceapă sau să reînnoiască o relație de afaceri cu Compania Națională ROMARM sau cu oricare din filiale sale.

Contractele dintre CNR și partenerii săi includ, în general, clauze obligatorii de combatere a corupției.

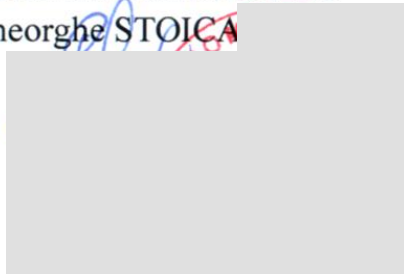
Intrarea in vigoare:

Această politică intră în vigoare la data de 01.01.2018. Cu ocazia oricăror modificări necesare, Echipa de conformitate a CNR va fi informată în vederea revizuirii și agreării amendamentelor propuse.

Aprob

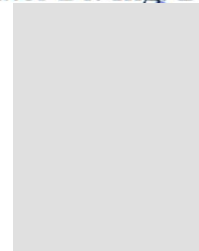
Director General CN ROMARM SA

Ing. Gheorghe STOICA

Elaborat

Comisia de Elaborare a Politicii Antimită
Coordonator Dr. Ing. Dipl. Ulise TOADER

Anexa 1

DECLARAȚIE FĂCUTĂ DE ANGAJAT ÎN SCOPUL CONFIRMĂRII LUĂRII LA CUNOȘTINȚĂ A POLITICII ANTI-MITĂ A COMPANIEI NAȚIONALE ROMARM

Nume Prenume _____

Funcția _____

Locul de muncă (direcție/serviciu/birou/compartiment) _____

(Dacă nu poți declara cu bună credință tot ceea ce se prevede în acest certificat, în mod necondiționat și fără excepție, trebuie să consulți consilierul juridic relevant.)

Am citit și am înțeles Ghidul de conformare la Politica Antimită a CN ROMARM SA („Politica”), sunt pe deplin familiarizat cu conținutul acestuia și sunt de acord să respect și să urmez prevederile acestei Politici ca o condiție a angajării mele.

Toți angajații CN ROMARM și cei ai filialelor acesteia care îmi sunt subordonați au fost informați și au primit un exemplar al Politicii.

Nu am cunoștință de niciun cadou, plată, ofertă, promisiune, acord sau autorizație interzise de prezenta Politică și de nicio încălcare a cerințelor cu privire la contabilitate, păstrarea evidențelor sau desfășurarea inspecțiilor financiare prevăzute de această Politică sau de Codul de conduită în afaceri.

Nu am cunoștință de niciun fapt care să constituie motiv suficient pentru a suspecta că a fost săvârșită o încălcare a Declarației privind Politica Companiei de către o persoană care intră sub incidența acesteia.

Data: _____

Semnătura angajatului: _____

PREVEDERI PRIVIND CONTRACTELE ÎNCHEIATE CU TERȚE PĂRȚI / CONTRACTANȚI

[Terța parte] confirmă primirea Ghidului de conformare la Politica Antimită („Politica”) a CN ROMARM SA și al filialelor acesteia și convine că toți directorii, membrii executivului, angajații, reprezentanții, sub-contractanții și agenții săi trebuie să respecte această Politică în îndeplinirea obligațiilor care le revin, în măsura în care aceasta le este aplicabilă.

Model de clauze Anti-Corupție

Contractorul este de acord să respecte în totalitate toate legile anti-corupție aplicabile, inclusiv pe acelea din jurisdicția unde acesta este înregistrat și din jurisdicția unde va fi executat contractul (dacă aceasta este diferită) și să respecte Ghidul de Conformare la Politica Antimită al CN ROMARM SA.

Contractorul declară că:

- acesta sau aceasta sau, după caz, reprezentanții legali ai contractorului nu este/sunt în prezent, și pe întreaga durată a contractului nu vor deveni, oficiali guvernamentali sau oficiali ai unui partid politic din statul în care se derulează contractul;
- acesta/aceasta/aceștia vor informa imediat CN ROMARM SA în legătură cu o asemenea numire;
- orice astfel de numire va avea ca rezultat imediat rezilierea contractului.

Contractorul este de acord că toate plățile făcute către acesta vor fi făcute doar după primirea de către CNR a unei facturi detaliate și exacte însoțite de înregistrări detaliate. CNR va face toate plățile conform contractului menționat în moneda locală, doar prin cec sau transfer bancar (nu în moneda negociabilă sau prin instrument de plată la purtător) în contul bancar al contractorului deschis la o instituție financiară din jurisdicția locală.

Contractorul este de acord să țină registre, conturi, înregistrări și facturi detaliate și este de acord că CNR are dreptul, prin intermediul auditorilor externi dacă va considera necesar, să verifice toate registrele, conturile, înregistrările, facturile și documentele justificative ale contractorului în vederea conformării cu orice legi anticorupție aplicabile și că acesta va coopera în totalitate în cazul unui asemenea audit.

Contractorul este de acord să nu subcontracteze total sau parțial contractul către nicio altă persoană fizică sau entitate fără a obține în prealabil acordul în scris al CNR.

Nerespectarea de către contractor a tuturor legilor anti-corupție sau a Ghidului de Conformare la Politica Antimită a CNR va fi considerată o încălcare materială a contractului, CNR având dreptul să rezilieze contractul. În acest caz, contractorul va renunța la orice pretenție de plată conform contractului, inclusiv la plata serviciilor prestate anterior. CNR poate, de asemenea, să rezilieze contractul sau să suspende sau să rețina plata dacă aceasta consideră, de bună credință, că acest contractor a încălcat, intenționează să încalce, sau a cauzat o încălcare a legilor anticorupție. CNR nu va fi răspunzător pentru nici o pretenție, pierdere sau pagubă rezultată din sau care are legatură cu nerespectarea de către contractor a acestor legi sau a prezentei clauze anticorupție sau cu privire la rezilierea contractului în temeiul acestei clauze, iar contractorul va despăgubi și va proteja CNR de asemenea reclamații, pierderi sau pagube.